

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА
ДИЗАЙНУ

Факультет дизайну

Кафедра мистецтва та дизайну костюма

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему

Розробка колекції аксесуарів до чоловічого костюма в стилі авангард

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Спеціальність 022 Дизайн

Освітня програма Дизайн одягу

Виконав: студент групи БДо2-21

Семенченко Д.В.

Науковий керівник д.філ., доц.

Герасименко О.Д.

Рецензент к. т. н., доц. Яценко М.В.

Київ – 2025

АНОТАЦІЯ

Семенченко Д.В. Розробка колекції аксесуарів до чоловічого костюма в стилі авангард – Рукопис.

Кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 022 Дизайн – Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, 2025 рік.

У кваліфікаційній роботі розглядається процес розробки авторської колекції аксесуарів до чоловічого костюма у стилі авангарду. Проаналізовано особливості авангардного напрямку у моді, вивчено творчість улюблених дизайнерів сучасності. Досліджено сучасні тенденції у дизайні чоловічого костюма та аксесуарів. Розроблено концепцію, створено ескізи та виготовлено серію авторських прикрас до чоловічого костюма, що відповідають образу сучасного чоловіка.

Ключові слова: *авангард, аксесуар, каблучка, чоловічий костюм, дизайн, авторський стиль.*

ANNOTATION

Semenchenko D.V. Development of an Accessory Collection for Men's Suit in Avant-Garde Style – Manuscript.

Qualification work of a higher education applicant of the first (bachelor) level in the specialty 022 Design – Kyiv National University of Technology and Design, Kyiv, 2025.

This qualification work explores the process of developing an original collection of accessories for men's suit in the avant-garde style. The features of avant-garde fashion are analyzed, along with the work of prominent contemporary designers. Current trends in men's suit and accessory design are examined. A conceptual foundation is developed, sketches are created, and a series of original jewelry pieces for men's suit are crafted to reflect the image of the modern man.

Keywords: *avant-garde, accessory, ring, men's suit, design, authorial style.*

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1 АНАЛІТИЧНИЙ	7
1.1. Поняття авангарду у моді.....	7
1.2. Аналіз творчості провідних дизайнерів авангардного напрямку	9
1.3. Сучасні тенденції у чоловічому костюмі та аксесуарах	15
1.4. Формоутворення прикрас у контексті авангардного чоловічого образу.....	17
Висновки до розділу 1	20
РОЗДІЛ 2 ПРОЄКТНО-КОМПОЗИЦІЙНИЙ	21
2.1. Визначення типу та образу споживача	21
2.2. Опис призначення колекції	24
2.3. Формування творчої концепції аксесуарів	30
2.4. Розробка ескізів і трансформація творчого джерела.....	35
2.5. Композиційна побудова колекції аксесуарів	37
Висновки до розділу 2	46
РОЗДІЛ 3 РЕАЛІЗАЦІЯ ДИЗАЙН-ПРОЄКТУ	47
3.1. Вибір матеріалів і технологій виготовлення	47
3.2. Процес виготовлення моделей колекції	50
Висновки до розділу 3	61
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	63
ДОДАТКИ.....	68

ВСТУП

Сучасна мода дедалі більше орієнтується на індивідуальність, концептуальність та глибокий символізм, що особливо яскраво проявляється в авангардному напрямі. Особливо актуальною є тема розробки авторських прикрас у контексті чоловічого костюма – елемента гардероба, що століттями залишався у полоні строгих норм.

В останні десятиліття спостерігається посилений інтерес до персоналізованих дизайнерських рішень, де аксесуари виконують роль інструменту самовираження. У цьому контексті розробка колекції аксесуарів до чоловічого костюма в стилі авангарду стає актуальним і соціально значущим завданням. Війна в Україні, архітектурна руйнація, візуальна агресія середовища – все це впливає на художника й формує нову пластику та мову виразності, яку варто зафіксувати через матеріал.

Актуальність теми зумовлена також суспільно-культурним контекстом, у якому сьогодні опиняється український дизайнер. Події останніх років, зокрема війна в Україні, змінюють світогляд, трансформують ставлення до естетики руйнації, сили, захисту, внутрішнього ресурсу. Саме ці теми лягли в основу авторської колекції, що стала предметом дослідження та реалізації в цій кваліфікаційній роботі.

Мета дослідження – розробити авторську колекцію аксесуарів до чоловічого костюма в стилі авангарду, що поєднує естетику руйнування з концепцією індивідуальності та сучасного візуального стилю.

Завдання дослідження

- проаналізувати суть авангардного напрямку в моді;
- дослідити творчість ключових дизайнерів-авангардистів;
- вивчити сучасні тенденції в дизайні чоловічого костюма та аксесуарів;
- сформулювати портрет цільового споживача колекції;
- розробити концепцію аксесуарів і етапи її втілення;
- створити ескізи виробів та обґрунтувати композиційні рішення;

- реалізувати дизайн-проект: виготовити прикраси та описати технологію виробництва.

Об'єкт дослідження: процес проектування авторських аксесуарів у стилі авангарду.

Предметом дослідження є естетичні, композиційні та технологічні особливості створення колекції аксесуарів до чоловічого костюма у стилі авангарду.

Методи дослідження: аналіз літературних і візуальних джерел, компаративний аналіз, метод аналогій, ескізне моделювання, експериментальна апробація матеріалів, практична реалізація.

Елементи наукової новизни одержаних результатів. Розроблено авторську колекцію аксесуарів до чоловічого костюма в стилі авангарду, яка інтерпретує образ руйнації як основу для естетики авангарду в чоловічих прикрасах. Показано можливість поєднання архітектурної форми й смислового навантаження в аксесуарах.

Практичне значення одержаних результатів – це матеріали кваліфікаційної роботи, які можуть бути використані у професійній діяльності дизайнерів прикрас, у творчих проєктах, арт-практиках або презентаціях у межах освітніх і мистецьких заходів.

Структура та обсяг роботи: Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох основних розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг становить 66 сторінок, містить ілюстративні матеріали, таблиці та фотоматеріали виготовлених моделей.

РОЗДІЛ 1

АНАЛІТИЧНИЙ

1.1. Поняття авангарду у моді

Авангард у мистецтві та моді – це напрям, що прагне руйнувати звичні норми, шукати нові форми вираження і протестувати проти загальноприйнятих канонів. Термін «авангард» (від фр. *avant-garde*) у перекладі означає «передовий загін» – символ руху вперед і пошуку нового [25].

Авангард як культурне явище сформувався наприкінці XIX – на початку XX століття у період стрімких змін у суспільстві, науці, техніці та мистецтві. Спочатку термін вживався у військовій справі, але згодом закріпився за тими митцями, які ламали традиційні канони та шукали нові способи художнього самовираження [21].

У другій половині XIX століття європейське суспільство переживало період індустріалізації, урбанізації та наукових відкриттів (електрика, кінематографія, телефонія). Це стимулювало художників до пошуків нових естетичних форм, що відповідали динаміці часу [29].

Основні авангардні течії в мистецтві [28, 35]:

- імпресіонізм – передача миттєвих вражень від реальності;
- футуризм – культ техніки, швидкості, урбаністичної енергії;
- кубізм – руйнування класичної перспективи і створення багатовимірного простору;
- дадаїзм – протест проти війни і традиційної логіки через абсурд і хаос;
- сюрреалізм – звернення до підсвідомості, снів, ірраціонального;

Усі ці напрямки об'єднувала спільна мета – зруйнувати старий світ і створити нову реальність засобами мистецтва.

Ідеї авангарду почали активно проявлятися у моді дещо пізніше – у 1920–30-х роках. Відбулося це під впливом загальних змін у мистецькому середовищі.

Найбільший розквіт авангард у моді пережив у 1970–80-х роках, коли на світову арену вийшли японські дизайнери: Yohji Yamamoto, Issey Miyake, Rei Kawakubo. Їхній одяг ламав стереотипи про красу, використовував асиметрію, чорний колір як головний елемент композиції, деформацію силуету. Вони відмовлялися від традиційної гендерної ієрархії у моді, експериментували з формою, об'ємом і текстурою тканин.

Авангардний підхід до створення одягу і аксесуарів надихнув безліч сучасних дизайнерів. І сьогодні елементи авангарду зустрічаються як у високій моді, так і у вуличному стилі. Авангард дозволяє дизайнерам вільно експериментувати, руйнувати стереотипи і пропонувати нові вектори розвитку модної індустрії. Таким чином, авангард у моді є відображенням глибоких суспільних процесів і пошуком нових способів вираження особистості через візуальні форми.

Основні риси авангарду у моді [4]:

- нестандартний силует: деформація традиційної фігури людини через зміну пропорцій, багатошаровість, об'ємність;
- інноваційні матеріали: застосування незвичних текстур, синтетичних тканин, металу, пластику, нетрадиційних технік обробки;
- концептуальність: одяг і аксесуари несуть глибоке ідеологічне навантаження, часто відображають соціальні чи філософські ідеї;
- індивідуалізм: кожний образ створений для підкреслення унікальності особистості, а не для відповідності стандартам;
- провокація: авангард часто викликає подив, нерозуміння або навіть шок, змушуючи переосмислити традиційне сприйняття моди;

На відміну від класики, яка орієнтується на гармонію пропорцій і стриманість, авангард прагне виклику. Він також відрізняється від футуризму, де основний акцент робиться на технологічному прогресі і майбутньому. У

авангарді головне – порушення правил і вільне експериментування без чітких рамок. Багато авангардних дизайнерів створюють речі, які сприймаються більше як мистецтво, ніж як предмети щоденного носіння.

Сьогодні авангард продовжує розвиватися, надихаючи як авторські бренди, так і масову індустрію. Багато сучасних дизайнерів використовують авангардні елементи для створення унікальних колекцій, що поєднують свободу вираження, інновації та глибоку індивідуальність. Таким чином, авангард у моді є не просто одним із стилів, а потужною творчою течією, яка постійно оновлює мову моди і змушує суспільство шукати нові сенси краси та самовираження.

1.2 Аналіз творчості провідних дизайнерів авангардного напрямку

Авангард у моді не був би таким різноманітним і впливовим без окремих дизайнерів, які відкривали нові можливості для форми, матеріалів і концепції одягу. Їхня творчість часто виходила за межі традиційного розуміння моди, наближаючись до мистецтва. Важливим є внесок провідних авангардних дизайнерів у розвиток сучасного модного процесу – Yohji Yamamoto, Issey Miyake, Rick Owens, Rei Kawakubo, Junya Watanabe, Martin Margiela

Yohji Yamamoto – один із найважливіших представників японського авангарду. Народився у Токіо у 1943 році. Отримав юридичну освіту, однак вирішив присвятити життя моді. У 1972 році він створює власну марку Y's, а у 1981 році влаштовує революційний дебют у Парижі. Філософія Yohji Yamamoto полягає у пошуку краси у недосконалості. Він прагнув зруйнувати західні канони моди, які базувалися на акцентуванні тіла. Його одяг часто має вільний, об'ємний крій, який приховує фігуру, створюючи таємничий і філософський образ [27].

Основні риси стилю:

- домінування чорного кольору;
- деформація традиційних силуетів;

- асиметрія;
- багатошаровість;

На дизайн одягу Yohji Yamamoto вплинула японська естетика вабі-сабі (краса в недосконалості). Одна з ключових ідей вабі-сабі: «Одяг має бути щитом проти світу». Yohji Yamamoto змінив сприйняття жіночого та чоловічого одягу в Європі, ввівши поняття андрогінності та вільної інтерпретації гендеру у моді [24].

Issey Miyake – дизайнер-інноватор, який стояв на межі мистецтва, технологій та моди. Він пережив атомне бомбардування Хіросіми у дитинстві, що сформувало його глибоке розуміння людської крихкості та прагнення до гуманізму в дизайні. Його основна місія полягала у створенні одягу, що був би доступним, комфортним і динамічним [9].

Найвідоміший його проект – «Pleats Please» (1993 р.), де він використав інноваційну технологію плісирування тканини після створення одягу, що забезпечувало ідеальну посадку і рухливість [16].

Основні риси стилю:

- легкі, «рухомі» тканини;
- мінімалістичні форми;
- поєднання традиційних японських технік із західними технологіями;
- акцент на комфорт та свободу руху;

Issey Miyake зробив величезний внесок у розвиток технологічної моди, вплинувши на майбутні покоління дизайнерів, що шукали баланс між функціональністю та естетикою.

Rick Owens – культовий американський дизайнер, відомий створенням власного напрямку у моді, який часто називають «темним авангардом». Його роботи поєднують готику, грандж, античну скульптурну пластику та урбаністичний мінімалізм. Rick Owens створює речі із «важких» матеріалів – шкіри, вовни, трикотажу – і активно працює з довгими, видовженими силуетами.

Основні риси стилю:

- монохромні палітри (чорний, сірий, білий);
- витягнуті силуети;
- грубі фактури;
- темна романтика і антиутопічна естетика;

Покази дизайнера Rick Owens часто театралізовані, несуть глибоке емоційне і філософське навантаження. Він переосмислив поняття сексуальності у моді, змістивши акцент від еротичності до сили особистості [18].

Rei Kawakubo— одна з найрадикальніших постатей у світі моди, засновниця бренду Comme des Garçons. Її творчість ламає всі уявлення про те, що таке одяг, краса і стиль. Rei Kawakubo часто створює речі, які не прикрашають, а змінюють тіло: вона виводить на перший план асиметрію, «дефекти», деформацію, об'єми, які здаються незручними або незвичними. Її підхід – це одяг-ідея, одяг як мистецький жест.

Основні риси стилю:

- асиметрія та деконструкція;
- робота з об'ємом і вагою форми;
- відмова від традиційної концепції краси;
- чорно-біла палітра у ранніх колекціях;
- постійний концептуальний пошук;

Виставка «Rei Kawakubo / Comme des Garçons: Art of the In-Between» у музеї Метрополітен у Нью-Йорку (2017) закріпила за нею статус однієї з найвизначніших авангардних дизайнерок сучасності [17].

Junya Watanabe— учень і протеже Rei Kawakubo, який розвинув концепцію технічного авангарду у моді. Він почав свою кар'єру в Comme des Garçons у 1980-х роках, а у 1992-му р. запустив власну лінію під егідою бренду.

Філософія дизайнера Junya Watanabe – постійний пошук нових технологічних рішень і переосмислення класичних елементів одягу. Він

активно працює з інноваційними тканинами, експериментує із формою, функціональністю та поєднанням різних культурних кодів.

Основні риси стилю:

- технічні та високофункціональні матеріали;
- деконструкція класичних форм;
- архітектурний підхід до створення силуетів;
- експерименти з текстурою, трансформація базових речей;

Junya Watanabe створює речі, які на перший погляд можуть виглядати як класика (наприклад, тренч чи джинсовка), але завдяки обробці і конструкції вони стають об'єктами сучасного мистецтва. Його внесок у моду полягає у поєднанні технологій і гуманістичної естетики, де одяг служить продовженням особистості людини.

Martin Margiela— загадкова фігура в моді, відомий як «антидизайнер», що свідомо заперечував концепт гламуру і слави. Його підхід до одягу базувався на ідеях деконструкції, повторного використання і відкритості процесу створення. Martin Margiela приховував своє обличчя, відмовлявся від інтерв'ю і фотографій. Його речі говорили за нього: показуючи внутрішні шви, зворотний бік тканин, сліди зношування [5, 34].

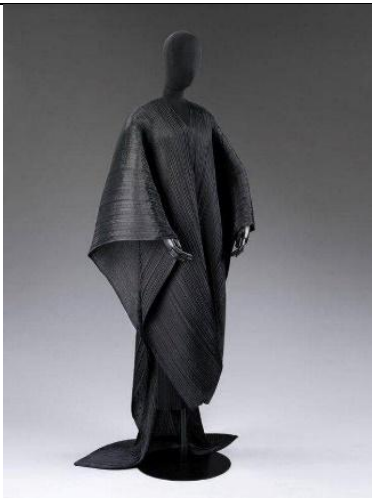
Основні риси стилю:

- деконструкція класичних форм;
- повторне використання старих речей;
- показ швів, підкладок, технічних деталей;
- біла палітра етикеток і простота брендингу;

Martin Margiela переосмислив ідею модного виробництва і показав, що справжня цінність може бути в невидимому, недосконалому, зламаному [14]. Приклади характерних образів авангардних дизайнерів у моді представлені у табл. 1.1

Таблиця 1.1

Характерні образи авангардних дизайнерів

Дизайнер	Приклад роботи	Особливості стилю
Yohji Yamamoto		Чорний колір, багатошаровість, асиметрія
Issey Miyake		Плісування, легкі тканини, технологічність
Rick Owens		Темна палітра, видовжені силуети, готичні елементи

Продовження табл. 1.1

Rei Kawakubo		Деконструкція, асиметрія, концептуальність
Junya Watanabe		Інноваційні тканини, архітектурні форми, технічність
Martin Margiela		Деконструкція, мінімалізм

Творчість Yohji Yamamoto, Issey Miyake, Rick Owens, Junya Watanabe, Rei Kawakubo і Martin Margiela сформувала сучасне уявлення про авангард у моді. Кожен із них по-своєму розширив межі естетики, технології та філософії дизайну, перетворивши одяг на інструмент глибокого особистісного і культурного висловлення. Їхній вплив продовжує формувати тренди і надихає нові покоління дизайнерів на пошук альтернативних шляхів розвитку моди.

1.3 Сучасні тенденції у чоловічому костюмі та аксесуарах

У сучасному світі мода на чоловічий костюм зазнала істотних змін. З одного боку, костюм продовжує виконувати функцію символу елегантності й статусу. З іншого боку, розвиток суспільства, культури індивідуалізму та технологічних інновацій сприяв появі нових підходів до класичного костюма.

Чоловічий костюм більше не обмежується строгими канонами: сьогодні активно експериментують із кроєм, пропорціями, матеріалами та кольорами. Поширеними стали вільний крій, асиметрія, використання нестандартних текстур, мікс класики з елементами вуличної моди. Активно використовується різноманітне оздоблення в одязі [30].

Актуальними є тенденції помірному споживанню, сталої моди та переробки виробів [40-42]. З'явилася тенденція до індивідуалізації образу через модифікацію традиційного костюма, що в свою чергу призвело до зростання ролі аксесуарів.

Аксесуари сьогодні займають важливе місце в побудові чоловічого стилю. Вони більше не є другорядними елементами образу – навпаки, часто саме аксесуари задають настрій та концепцію всього вигляду. Основні тенденції у чоловічих аксесуарах: перстні та каблучки, ланцюги та підвіски, браслети, сережки [15].

Носіння кількох великих каблучок на різних пальцях стало популярною практикою. Особливо цінується незвичний дизайн: деформовані форми, текстуровані поверхні, поєднання металу з каменем або тканиною. Останні роки актуальними є масивні срібні або сталеві ланцюги, нестандартні кулони, багатошарові комбінації кількох ланцюгів. Доповнюють чоловічий образ шкіряні, металеві або тканинні браслети, часто в комбінаціях між собою.

У сучасній чоловічій моді сережки більше не викликають подиву. Популярні як стримані варіанти, так і експериментальні асиметричні рішення. Зростає популярність аксесуарів із нестандартних матеріалів: пластику, гуми,

різноманітних сплавів, органічних матеріалів (дерево, каміння). Популярною є багатошаровість у використанні аксесуарів. Одночасне носіння кількох аксесуарів (декілька каблучок, кілька ланцюгів) підкреслює індивідуальність образу.

Особливе місце серед сучасних тенденцій займають аксесуари в стилі авангарду. Прикраси стають не просто доповненням, а центральним елементом концепції образу.

Основні риси авангардних аксесуарів [22]:

- експерименти з формою;
- використання асиметрії, деформованих обрисів, об'ємних структур;
- нетрадиційні матеріали;
- метал, шкіра, пластик, тканина з незвичним покриттям;

Концептуальність – аксесуари можуть нести філософське або соціальне послання, провокувати глядача.

Індивідуалізм – кожен аксесуар сприймається як витвір мистецтва і є унікальним.

Прослідковується вплив провідних дизайнерів на розвиток аксесуарів. Дизайнери-авангардисти активно інтегрують аксесуари у свої колекції. Наприклад: Yohji Yamamoto створює багатошарові образи з асиметричними аксесуарами, що підсилюють містичність стилю; Rick Owens активно використовує великі металеві каблучки, ланцюги і наручники як частину концептуальної моди; Rei Kawakubo розробляє аксесуари-скульптури, що спотворюють пропорції людського тіла; Martin Margiela експериментував із матеріалами – створював прикраси зі зношених тканин, металевих зліпків і органічних залишків [19, 2, 12, 26,].

Приклади порівнянь традиційних і авангардних аксесуарів представлені у додатках (табл. А.1).

У сучасній чоловічій моді аксесуари набули особливого значення, особливо в контексті авангардного стилю. Вони стали не просто

декоративними елементами, а інструментом самовираження, зміщення акцентів і створення концептуальних образів. Ці тенденції відкривають нові можливості для творчості у сфері дизайну аксесуарів та безпосередньо впливають на формування авторських колекцій і нових стильових напрямків.

1.4 Формоутворення прикрас у контексті авангардного чоловічого образу

Форма у дизайні завжди відігравала вирішальну роль, але в авангардному мистецтві і моді вона набуває особливого значення. У цьому контексті прикраси перестають бути лише декоративним елементом і перетворюються на самостійний засіб художнього висловлення. Формоутворення стає ключовим інструментом для створення концептуального, індивідуального образу сучасного чоловіка, особливо в рамках авангардного стилю.

Роль форми у авангардних прикрасах полягає в тому, що авангардна естетика відкидає традиційні уявлення про симетрію, пропорційність і «класичну» красу. Натомість формується нова мова прикрас [13]:

- асиметрія виступає як заперечення ідеалу гармонії;
- деформація стандартних геометричних фігур підкреслює протест проти традиційних канонів;
- багат шаровість і скульптурність створюють динамічні, складні візуальні структури;
- грубі лінії, тріщини, нерівності стають частиною естетичної програми;

Таким чином, форма прикраси не лише задає візуальний ритм образу, а й несе ідеологічне навантаження, виступаючи символом бунту, свободи та індивідуалізму.

Відрізняється взаємодія форми прикраси і чоловічого костюма. У традиційному костюмі форма чітка, симетрична, врівноважена. Авангардна

прикраса в цьому середовищі стає інструментом контрасту, навмисно порушуючи цілісність образу або надаючи йому нового звучання.

Основні підходи до взаємодії прикрас і костюма [7]:

- формальний контраст: суворий геометричний костюм поєднується з асиметричними, грубими прикрасами, створюючи напругу в образі;
- діалог матеріалів: м'які тканини костюма (шерсть, бавовна) доповнюються жорсткими поверхнями металевих чи комбінованих прикрас;
- рухомі об'єкти: масивні перстні, ланцюги, кулони підкреслюють динаміку постаті в русі, створюючи візуальні акценти;

Таким чином, прикраса не просто додається до костюма, а стає його продовженням, його художнім «відлунням».

Основні принципи формоутворення авангардних прикрас базуються на кількох важливих принципах [1]:

- руйнація традиційних форм - замість чітких кіл, квадратів, трикутників – обтічні, спотворені, багатоплощинні форми;
- фрагментарність – частини форми здаються ніби відірваними або навмисно незавершеними;
- тектонічність – конструкції нагадують архітектурні об'єкти, містять елементи перевантаження, багаторівневості;
- анонімність форми – не завжди прагне нагадувати реальний об'єкт або символ, вона може бути чистою абстракцією;

Матеріали є важливою складовою формоутворення (рис. 1.1). Вибір матеріалів прямо впливає на характер форми [3]:

- метал: дає можливість створювати різкі лінії, відчуття ваги та сили;
- шкіра, текстиль: додають природності, гнучкості, недосконалості;
- комбіновані матеріали: поєднання металу з тканиною, гуми з деревом дозволяють працювати на контрастах фактур;

Особливо цінується фактурність поверхні: окислення, шорсткість, тріщини, патина – усе це надає прикрасі глибину і характер.

Рис. 1.1. Матеріали як складова формоутворення:

а – метал, Rick Owens Silver Chain Bracelet, 2019; б – шкіра та метал, Junya Watanabe studded leather choker necklace; в – каміння та метал, Yohji Yamamoto BRONZE GAR Orushed Ring; г – фактурний метал (тріщини), Yohji Yamamoto Skull Earring;

Формоутворення у прикрасах, створених для авангардного чоловічого образу, виходить за межі функціональності та декоративності. Форма стає засобом передачі ідеї, стану, внутрішнього світу особистості. У поєднанні зі строгим або переосмисленим костюмом така прикраса підсилює образ, робить його більш складним, провокаційним і справжнім. Таку концепцію формоутворення використано за основу для створення авторської колекції аксесуарів, розробленої у межах даного проєкту.

Висновки до першого розділу

У першому розділі було здійснено аналіз авангардного напрямку в моді та його проявів у сучасному чоловічому костюмі й аксесуарах.

Досліджено творчість дизайнерів, які сильно вплинули на розвиток авангардного стилю – Yohji Yamamoto, Rick Owens, Issey Miyake, Rei Kawakubo, Martin Margiela та інших. Вони показали, що мода може бути глибшою, ніж просто красивий одяг – вона може говорити, провокувати, змушувати замислитися.

Детально досліджено вироби в авангардному стилі – прикраси не просто доповнюють костюм, а створюють цілий образ, додають йому характеру і глибини. Встановлено, як важливо працювати з формою, матеріалом і текстурою, щоб прикраса виглядала нестандартно, але водночас гармонійно з образом.

Визначено, що метал, шкіра, каучук, дерево, поєднання різних фактур – усе це дає великі можливості для творчості. Також важливо враховувати, як саме прикраса поєднується з чоловічим костюмом: вона може підкреслювати силует, створювати контраст або навіть змінювати сприйняття всього образу.

РОЗДІЛ 2

ПРОЄКТНИЙ

2.1. Визначення типу та образу споживача

У сучасному дизайні прикрас споживач відіграє важливу роль. Він більше не просто покупець, який обирає щось гарне – він формує сенси, стилі й тренди. Особливо це стосується авторських, концептуальних прикрас, де кожен виріб стає продовженням характеру людини. Тому сьогодні важливо не лише розробити естетику виробу, а й чітко розуміти, для кого саме він створений [20].

Цільовий споживач сучасних авангардних прикрас – це не випадкова людина. Це особистість, яка має власний погляд на моду, не боїться показати себе, цінує унікальність і глибокий зміст. Прикраси для нього – це не декоративна деталь, а візуальна мова. Через форму, матеріал і фактуру він передає внутрішній стан, настрій, навіть протест. Для нього важлива не ідеальна краса, а справжність і індивідуальність.

У такої людини зовсім інший підхід до вибору речей. Вона звертає увагу на те, як виріб виглядає в образі, як працює з тілом, що передає. Джерелом натхнення стають не вітрини магазинів, а Instagram, покази, стиль знайомих або публічних людей. Вона обирає речі, в яких є ідея, емоція, контраст.

Щоб глибше зрозуміти потреби такого споживача, важливо побачити різницю між ним і традиційним користувачем прикрас. Порівняння їхніх цінностей, естетичних орієнтирів і підходу до вибору допомагає точніше визначити принципи, на яких має ґрунтуватися майбутня колекція..

Також при розробці колекції аксесуарів до чоловічого костюма важливо представити візуальний портрет споживача – через стиль, атмосферу, типові матеріали, які його приваблюють. Цей аналіз допоможе точніше підібрати мову форм, матеріалів та символів у проєктуванні прикрас, щоб вони не тільки

виглядали сучасно, але й дійсно відповідали потребам і очікуванням тих, для кого створюються.

Колекція аксесуарів розробляється для молодого покоління, яке активно шукає себе в сучасному світі, має нестандартне мислення і не боїться самовираження.

Таблиця 2.1.

Порівняння традиційного та авангардного покупця прикрас

Критерій	Традиційний покупець	Авангардний покупець
Мета	Статус, завершення образу	Вираження характеру, ідеї
Джерело інформації	Магазини, брендові шоуруми	Instagram, покази, образи інших людей
Форма прикраси	Лаконічна, симетрична	Асиметрична, експресивна, провокативна
Матеріали	Золото, срібло, шкіра	Метал, гума, тканина, нестандартні поєднання
Цінності	Якість, бренд, впізнаваність	Концепція, унікальність, глибина
Поведінка при виборі	Раціональний вибір	Емоційне сприйняття, чуттєвий зв'язок
Естетика	Класична або мінімалістична	Темна, брутальна, художня

Для більш чіткого візуального уявлення про цільового споживача було створено колаж споживача (рис. 2.1), що відображає його стиль, естетику, характерні матеріали й загальну атмосферу, у якій існує його образ.

Цей візуальний портрет поєднує елементи зовнішнього вигляду, типових прикрас, архетипових рис і середовища, що надихає – і дозволяє краще зрозуміти, якими мають бути прикраси, які йому близькі.

Рис. 2.1. Візуальний портрет цільового споживача колекції

Основний споживач – це чоловік віком від 18 до 35 років, який мешкає у великому місті Європи або культурно активному мегаполісі. Такий споживач не обирає прикраси як банальний аксесуар – для нього це спосіб комунікації зі світом. Він звертає увагу на фактуру, матеріали, концепцію. Йому важлива глибина, зміст, провокація – але зроблена зі смаком. Він може працювати у творчій сфері: бути музикантом, дизайнером, фотографом, архітектором, модельєром чи художником. Або просто бути людиною з незалежним мисленням і тонким відчуттям візуального стилю.

Ці люди не бояться темної естетики, дискомфорту або провокаційних образів. Вони не шукають «ідеально гарного» – навпаки, їм ближча краса в недосконалості, матеріальність, брутальність, сліди ручної роботи. Для них прикраси – це не просто аксесуар, а продовження характеру, носій філософії та емоцій.

Такий споживач – це не масовий клієнт, а особистість із власним поглядом на життя, який цінує індивідуальність, смисл і естетику. Він не боїться бути поміченим, він сам формує середовище навколо себе, надихає інших.

2.2 Опис призначення колекції

Сучасний чоловічий аксесуар перестає бути лише естетичним доповненням – він перетворюється на повноцінний інструмент самовираження. У контексті авангардної моди, прикраси виконують не тільки декоративну, але й комунікативну, концептуальну, іноді навіть провокаційну функцію. Саме тому завданням даної колекції є створення таких прикрас, які доповнюють чоловічий костюм, змінюючи його семантику, підкреслюючи індивідуальність та додаючи глибини загальному образу.

Колекція розрахована на носіння в поєднанні з чоловічим костюмом у стилі авангард. Такий костюм вже сам по собі має експериментальну природу: незвичний крій, асиметрія, нестандартні матеріали. Прикраси, у свою чергу, не мають «згладжувати» ці елементи, а навпаки – вступати з ними у діалог, підтримувати загальну стилістику, розширювати візуальну мову образу. Вироби з колекції мають функціонувати як візуальні акценти, які не лише прикрашають, а змінюють ритм, настрій, напругу та фокус усього луку.

Вироби, що входять до цієї колекції, умовно виконують кілька рівнів функцій:

- естетична функція: створення цілісного та візуально завершеного образу. Прикраси допомагають акцентувати увагу на певних елементах одягу, ритмізують силует, додають текстурності або контрасту;
- змістова функція: більшість аксесуарів у колекції мають концептуальний зміст. Це може бути алюзія на деформацію, руйнування, індустріальний ландшафт, ізоляцію або пошук себе. Така багатошаровість дозволяє людині зчитувати сенси на інтуїтивному рівні;
- комунікативна функція: у авангардній моді прикраси стають способом спілкування з навколишнім світом. Вони промовляють замість носія, висловлюють протест, позицію, внутрішній стан. Колекція пропонує серію саме таких виробів – які можна «читати» як текст;
- стилістична функція: Прикраси створюються не як самостійні елементи, а як змістове продовження костюма. Їхні форми і матеріали резонують із загальною естетикою образу – грубими фактурами, масивністю, структурністю. Каблучки виступають як візуальні якорі, які фіксують увагу на руках, браслети підкреслюють ритм рукава, а сережки балансують образ, додаючи вертикалі або дисбалансу там, де це необхідно. Вони не повторюють костюм, а працюють у контрасті або навмисному напруженні, створюючи відчуття цілісності через конфлікт форм;

Колекція авангардних прикрас створена не для масового носіння і не для повсякденного використання в класичному розумінні. Вона функціонує в межах особливих, навмисно вибудованих ситуацій, де зовнішній вигляд стає інструментом комунікації. Прикраси з цієї серії не ховаються – вони існують для того, щоб бути поміченими, осмисленими і відреагованими. Умовно можна виділити два основні контексти використання: публічний (показовий) та особисто-творчий.

У публічному контексті прикраси стають центральним об'єктом образу. Вони не лише доповнюють костюм, а й часто визначають його настрій та напрям. Йдеться про покази, виставки, fashion-зйомки, музичні або

артперформанси – події, де зовнішній вигляд перетворюється на перформативну дію.

Прикраси у такому середовищі виконують одразу кілька завдань:

- створення візуального акценту, здатного захопити погляд у перші секунди;
- формування наративу, який продовжує або доповнює тему події;
- виявлення ідентичності автора чи носія – їхні естетичні уподобання, внутрішній конфлікт, настрій;

У цьому випадку прикраси не мають бути легкими, нейтральними чи зручними. Навпаки – допустимий емоційний або фізичний дискомфорт як елемент драматургії. Вони можуть обмежувати рух, тиснути, викликати здивування чи навіть тривогу – саме це створює ефект візуального удару, який так важливий на сцені чи подіумі.

Прикладом може слугувати:

- показ колекції з освітленням у стилі індастріал, де прикраси нагадують уламки конструкцій;
- зйомка в архітектурному просторі, де металеві каблучки контрастують із тілом;
- публічна подія, де прикраса виступає як антиутопічний символ – ланцюг, гвинт, маска;

Особистий контекст – більш камерний, проте не менш значущий. Це носіння прикрас у межах особистої естетики: у повсякденному житті митця, музиканта, дизайнера, у неформальному спілкуванні, у студії, у кав'ярні, на вулиці. Тут прикраси не мають кричати, але й не можуть бути «невидимими».

Їхнє завдання – транслювати характер людини, її належність до певного культурного коду, виразити її внутрішній світ мовою форми, фактури, темпу. У такому використанні важлива інша якість прикрас – автентичність, відчуття, що цей виріб не випадковий, не куплений у мас-маркеті, а обраний або створений під себе.

Такі прикраси часто стають:

- елементом особистої «уніформи» – постійною частиною образу;
- носієм індивідуальної символіки (об’єкти, що мають особисте значення);
- способом м’якої провокації – візуального спротиву нормі, одноманітності;

У цьому контексті цінується не стільки візуальний ефект, скільки змістовність, можливість через прикрасу розповісти історію або «не сказати зайвого». Часто такі прикраси залишаються помітними тільки уважному глядачеві – як особиста підписна деталь, лейтмотив образу.

В обох контекстах важливу роль відіграє те, як прикраса існує в просторі – на тілі і поруч із одягом. Вироби мають бути достатньо помітними, але не перевантажувати силует. Вони або вбудовуються в лінії костюма, або вступають з ним у напружений діалог.

Форма, вага і місце прикраси (наприклад, кисть, шия, зона вух) впливають на ритм сприйняття образу, його симетрію/асиметрію, вертикаль/горизонталь. Відповідно, прикраси мають враховувати не лише концепцію, а й пластику руху, звички носія, характер його жестів.

Щоб відповідати заданій концепції, усі прикраси мають відповідати низці вимог:

Таблиця 2.2

Таблиця 2.2 – Формальні вимоги до аксесуарів колекції

Категорія	Вимоги до виробу	Приклади
1	2	3
Естетика	Візуальна виразність, груба пластика, ефект недосконалості	Перстень з рельєфною поверхнею, що імітує зношений метал
Матеріали	Переважно метал; допускаються гвинти, гайки, болти як декоративні елементи	Каблучка, зібрана з литого металу з елементами арматури

Продовження таблиці 2.2

1	2	3
Форма	Асиметрія, геометрична деформація, відсутність чіткої симетрії	Квадратна каблучка зі скошеними гранями, деформація по краях
Техніка	Відкрита текстура лиття, сліди обробки не приховуються	Сліди шліфування, нерівності на внутрішній поверхні каблучки
Функціональність	Прикраса має витримувати повсякденне носіння, бути зручною	Гладкий внутрішній обід для зручності, незважаючи на брутальний вигляд
Психологічний ефект	Викликає емоцію сили, протесту, «зброї»	Перстень з болтами нагадує про зруйновану архітектуру
Інтерактивність	Деякі частини можуть бути гвинтами або вставними елементами	Гвинти, які візуально ніби тримають конструкцію каблучки
Тематика / концепція	Тема індустріалізації, урбанізму, постапокаліптики	Перстень, схожий на деталь зламаної будівлі
Поєднання з образом	Контрастує з костюмом, підсилює образ «антиелегантності»	Каблучка, що порушує класичну композицію, привертає увагу

У межах проєкту планується створення колекції, яка складатиметься з каблучок – одного з найпопулярніших і водночас універсальних типів прикрас. Це рішення зумовлене як функціональними, так і композиційними перевагами саме цього виду ювелірних виробів.

Каблучка – це прикраса, яка має багато унікальних властивостей:

- універсальність носіння: каблучка підходить для будь-якої ситуації – як для повсякденного носіння, так і для урочистих подій. Його легко адаптувати до різного стилю одягу – від класики до авангарду;

- безпосередня видимість: завдяки своєму розташуванню на руках, каблучка залишається добре помітним, не закривається одягом і постійно взаємодіє з середовищем, комунікуючи візуально;
- компактність і зручність: на відміну від масивних аксесуарів, каблучок можна носити кілька одночасно, комбінувати, змінювати залежно від настрою або образу. Їх легко зняти або одягти без допомоги;
- індивідуалізація образу: каблучка – це індивідуальна прикраса. Вона часто символізує щось особисте, і водночас має потужний візуальний ефект та легко стає маркером індивідуальності;

Практичні переваги каблучок у колекції:

- різноманіття форм: каблучки дозволяють експериментувати з об'ємами, фактурами, прорізами, виступами. Можна варіювати ширину, товщину, силует – при цьому прикраса зберігає цілісність і комфорт носіння;
- можливість гри з матеріалами: на невеликій площині можна поєднати кілька матеріалів – метал, камінь, текстуру, промислові деталі – не втрачаючи цілісності виробу;
- локальність носіння: каблучка не вимагає специфічного одягу чи зачіски, щоб розкрити свій потенціал – воно самодостатнє і одразу стає частиною візуального коду образу;
- підкреслення жестів: прикраси на пальцях посилюють жестикуляцію, комунікативні сигнали, додають впевненості і виразності навіть у простих рухах;

Планується, що перстні з колекції можна буде носити:

- у щоденному житті – у творчому або креативному середовищі, як частину особистого стилю;
- на професійні події – презентації, перформанси, мистецькі зустрічі, модні заходи;
- для самовираження – як візуальний акцент, що доповнює одяг і транслює характер носія;

- у медіа-просторі – під час фотозйомок, створення контенту, відео тощо. Завдяки компактності і фактурності каблучки чудово працюють на камеру.

У порівнянні з сережками, браслетами чи підвісками, перстні:

- менш залежні від анатомії – не потребують проколів, не мають обмежень по формі тіла;
- менше взаємодіють з одягом – не чіпляються за тканини, не вимагають спеціального стилізації;
- мають вищу стійкість до зношення – щільно прилягають до руки і менш схильні до деформації під час носіння;
- більш варіативні у носінні – один виріб можна поєднати з іншим, змінювати пальці, комбінувати з перстнями або простими каблучками.

Таким чином, каблучка як об'єкт для реалізації колекції аксесуарів було обрано не випадково. Воно поєднує компактність і виразність, гнучкість формотворення та зручність носіння, а також має символічну глибину, яка добре резонує з естетикою авангарду. Завдяки своїм функціональним та естетичним якостям, каблучка дозволяє створювати вироби, які одночасно є самостійними мистецькими об'єктами й частиною цілісного образу.

2.3 Формування творчої концепції аксесуарів

Колекція, що розробляється в межах цього проєкту, виникла не на ґрунті модної тенденції чи формального дослідження. Її зародження тісно пов'язане з глибоким, особистим досвідом – спостереженням за середовищем, яке змінилось під тиском подій, зокрема внаслідок війни. Простір, у якому раніше була архітектура, функція, міське життя – перетворився на залишки. Уламки, сколи, зламані бетонні конструкції, виступаюча арматура, напівзруйновані фасади, металеві з'єднання, що більше не тримають форму – усе це стало візуальним і матеріальним початком.

Це натхнення не є буквальним. Колекція не ставить за мету «зобразити» війну або зробити її частиною моди. Йдеться про емоційний відгук: про спробу трансформувати досвід спостереження руйнації в мову форми. Архітектура, яка більше не функціонує, бетон, що більше не тримає вагу – переносяться в прикрасу, яка втрачає симетрію, але набуває сенсу. Так само, як пам'ять не завжди зберігається у словах, форма може зберігати її на рівні жесту, лінії, текстури.

Серед джерел візуального впливу:

- уламки фасадів, у яких видно шари будівельних матеріалів;
- арматурні прутки, що викривляються під тиском;
- металеві з'єднання, що втратили свою функцію, але зберегли структуру;
- бетон, який тріснув, обвалився, але залишив «відбиток» на поверхні землі;

Цей тип натхнення є матеріальним і тактильним, а не візуально-стилістичним. Йдеться про текстуру, про опір, про вагу. Не про зовнішню красу, а про глибоку внутрішню напругу, яка виявляється в структурі речі. Саме тому обрано форму кільця: воно найближче до тіла, і здатне передавати цю напругу через контакт, вагу, поверхню.

У цьому сенсі колекція – це переосмислення уламків, перенесення їх у контекст людського тіла. Мова йде не про руїну як об'єкт – а про руїну як пам'ять, про слід, який не зникає, а лишається в металі, у формі між пальцями.

Ця колекція – не просто набір каблучок. Це не про красу, не про тренди і не про «гарні аксесуари». Вона створюється як особистий жест, як реакція на реальність, у якій доводиться жити. Усе, що закладено в цій серії, починається не з моди, а з відчуттів – страху, тиші, болю, порожнечі, які з'являються після руйнування. Ці відчуття не можна передати словами, але можна показати формою, вагою, поверхнею.

Кожна каблучка – це відбиток пережитого, не буквального, а внутрішнього. Уяви уламок будівлі, шматок арматури, метал, який вистояв – і

ти вже майже уявляєш характер цієї колекції. Вона не має бути зручною, легкою чи «приємною» – вона має бути справжньою. Це форма, що залишилась після дії, після удару, після змін.

У цій колекції прикрас форма не береться «з голови» або з трендів. Вона будується на реальних образах, які можна побачити навколо – у місті, на будівництві, у зруйнованих просторах. Це речі, які існують поруч, тільки ми не завжди звертаємо на них увагу: уламки, тріщини, арматура, іржа, бетон, що сиплеться, гвинти, що більше нічого не тримають.

Усі ці візуальні деталі стають мовою. Ми переносимо їх у метал, у форму каблучки. Ми не копіюємо об'єкти буквально – ми використовуємо їх як джерело ритму, текстури, пропорції.

Образи, які вплинули на стиль колекції:

- арматура, що стирчить із зламаної плити – це нерівна геометрія, що надихнула на створення форм із виступами, кутами, елементами, які ніби прориваються назовні;
- старий бетон з тріщинами – це натяк на поверхню каблучки: шорстку, із заглибленнями, тріщинами, відкритими порами;
- заклепки, гвинти, шестерні – елементи, які втратили функцію, але зберегли характер. Їхні форми використані у вигляді виступів або декоративних деталей;
- плити, що провисли, обвалені кути, уламки – це лінії, що дали основу для асиметричних країв, зміщених об'ємів, візуального «дисбалансу»;
- іржа, оксид, метал, який змінено часом – колірна палітра й текстура каблучки відсилає до старіння, до недосконалості, до матеріалу, що вже щось пережив;

У цій колекції прикраси не просто мають виглядати «незвично» – вони повинні відчуватись такими. Саме тому велика увага приділяється не лише зовнішньому вигляду, а й матеріальності: як виглядає поверхня, яка в неї вага, де є гладкість, а де – шорсткість, як рука реагує на дотик.

Форма кожного перстня – це результат спостереження за зламаним, зношеним, викривленим. Вона може бути:

- нерівною, ніби її хтось вдарив або розчавив;
- асиметричною, без чітких геометричних правил;
- з виступами, що нагадують уламки, болти, обривки арматури;
- заглибленою – ніби в металі щось залишило відбиток;

Ці форми не «красиві» у класичному розумінні, але в них є сила, характер, правда. Вони виглядають так, ніби щось сталося – і це важливо.

Поверхня відіграє величезну роль. Вона може бути:

- груба, з подряпинами, тріщинами;
- матова, без блиску, що вбирає світло, а не відбиває;
- пориста, з відчуттям бетону або необробленого каменю;
- частково полірована, але лише фрагментами – щоб створити

контраст;

Такі текстури дають ефект «знайденого предмета» – не того, що щойно зробили, а того, що вже щось бачив, щось пам'ятає.

Каблучки мають відчуватись на пальці. Це не легкий пластик, це метал. Вони мають вагу, і ця вага важлива – вона дає відчуття присутності. Деякі частини можуть бути гоструватими або жорсткими, але не до болю – просто щоб нагадувати: «я тут». Прикраса не зливається з тілом – вона навмисно відділяється, показує себе як окремий об'єкт, як структура, що живе поруч із тілом, а не всередині нього.

Прикраси в цій колекції створюються не як доповнення до образу, а як рівноправна частина його структури. Вони не мають бути «невидимими деталями», які просто додають блиску – навпаки, вони формують нову архітектуру зовнішнього вигляду. Каблучка стає центром візуальної ваги, об'єктом, що змінює ритм, баланс і навіть сприйняття самого костюма.

Каблучка не лише на руці – воно впливає на відчуття. Текстура, вага, виступи – все це взаємодіє зі шкірою, зі звичками. Прикраса відчувається

навіть тоді, коли її не видно. Це важливо, бо вона впливає на людину не тільки візуально, а й фізично.

Велика, помітна прикраса на пальці автоматично змінює мову тіла. Людина починає інакше рухати руками, повільніше, впевненіше. Прикраса «навантажує» жест і робить його виразнішим.

Каблучки не будуть надлегкими. Їх масивність – це не вада, а перевага. Вона символізує присутність, силу, серйозність. Це прикраса, яку не «забуваєш» на пальці.

Чоловічий костюм – символ впорядкованості, чіткості, системи. Перстні з колекції мають контрастувати з ним: бути ніби з іншого простору – недосконалі, грубі, необроблені. Але саме в цьому й народжується напруга, яка працює в образі.

У сучасному чоловічому костюмі зазвичай мінімум деталей. Саме тому прикраса має бути акцентом. Одне каблучка може повністю змінити настрій усього образу – зробити його жорсткішим, глибшим, сміливішим.

Творча концепція колекції сформована на перетині особистого досвіду, спостережень за середовищем та внутрішньої потреби говорити через форму. Натхненням стали фрагменти реальності – уламки, арматура, бетонні структури, що залишились після руйнації. Вони не копіюються буквально, а переносяться у матеріал і текстуру через пластику перстня.

Кожна прикраса проєктується як жест – прямий, щільний, відчутний. Це не доповнення до образу, а частина його архітектури, що вступає в діалог із тілом, костюмом, середовищем. Колекція не прагне до ідеальності – вона працює з недосконалістю, напругою, вагою. Саме в цьому полягає її виразність.

Цей розділ заклав основу для подальших рішень – ескізів, вибору матеріалів, форм, конструкцій. Наступні етапи розробки будуть спиратися на цю концепцію як на головну ідею, що формує сенс колекції.

2.4 Розробка ескізів і трансформація творчого джерела

У центрі цієї колекції – конкретне середовище, яке існує поруч із нами: зруйноване місто, залишки інфраструктури, покинуті об'єкти, уламки будівель. Це – спостереження за тим, як виглядає пошкоджене середовище, і що воно залишає в собі після дії часу або сили.

Серед основних образів, які лягли в основу творчого джерела:

- залишки арматури, що стирчать із бетону, які викликають асоціацію з внутрішнім каркасом, що тримає конструкцію, навіть якщо все довкола зруйновано. У формі прикрас це трансформується в виступи, дрібні деталі, що проривають форму назовні;
- бетон з відкритими порами, тріщинами, уламками, що зберігає на собі сліди процесів – будівництва, часу, вибуху, розкладу. Це перетворюється в текстуру металу: шорстку, рвану, нерівну;
- будівельні кріплення (болти, гайки, штифти), що більше нічого не тримають, залишаються на місці, хоча вся конструкція зникла. У прикрасах – елементи, що ніби втратили функцію, але зберегли форму;
- обпалений метал, уламки техніки, окислені поверхні, що змінені кольором, з текстурою іржі. Це впливає на підбір палітри й ефектів: чорніння, матовість, мікроотвори, контраст блиску і тіні;
- простір після вибуху чи удару – це порожні частини форми, вирізані ділянки, ніби щось було – і зникло;

Розроблено візуальний колаж концепції: бетон, арматура, уламки, болт, текстури руйнації [23] (рис 2.2).

Етапи створення ескізів

1. Дослідження образу-джерела. На першому етапі було проаналізовано джерело натхнення – зруйновані будівлі, арматура, уламки бетону, іржаві металеві конструкції. Вивчалась фактура пошкоджених поверхонь, випадковість розломів, характер сколів і тріщин. Ці елементи стали основою візуального словника майбутніх ескізів.

Рис. 2.2. Візуальний колаж концепції

2. Первинні начерки. Перші малюнки були спрямовані на пошук силуетів – масивних, рельєфних, асиметричних. Важливим принципом було уникнення надмірної декоративності – натомість акцент зроблено на брутальній простоті та фактурності.

3. Моделювання фактури. На цьому етапі працювали над тим, як зобразити в ескізі «тяжкість» та «руйнування». Замість прямого переносу болтів чи арматури, вони стали художніми формами, влитими в тіло прикраси. Їх не планувалося вставляти фізично – вони є частиною цілісного литого об'єкта. Це дозволяло зберегти естетику руйнації, але не ускладнювати конструкцію.

4. Пошук пластики та ергономіки. Оскільки прикраси плануються для носіння, важливо було знайти компроміс між «сирою» формою та комфортом. На цьому етапі переглядалися крайки, внутрішні сторони каблучок, пропорції

– щоб уникнути дискомфорту. Деякі ідеї були відкинуті саме через надмірну масивність або ризик травмування при носінні.

5. Остаточне формування і підготовка до лиття. Фінальні ескізи були адаптовані під технічні вимоги лиття. Усі декоративні елементи – болти, шви, тріщини – були включені в саму модель і створені на етапі формування цифрової заготовки. Перстні задумувалися як єдиний, монолітний виріб, що зчитується як «залишок» чи «уламок», але створений навмисно.

Етап ескізування став ключовим у візуалізації концепції майбутньої колекції. Опрацювання образів руйнації, арматури та оголених будівельних структур дало можливість трансформувати емоційний досвід у виразну пластичну форму. Під час створення ескізів збережено баланс між художнім задумом і потенційною зручністю носіння. Природна фактура руйнувань, брутальні матеріали та індустриальні асоціації стали основою для формування кожного перстня. Ескізи не є прямою ілюстрацією джерела натхнення, а радше – його переосмисленням мовою сучасного дизайну прикрас.

2.5 Композиційна побудова колекції аксесуарів

Коли йдеться про авторську колекцію прикрас, важливо не просто створити окремі вироби, а сформувати цілісну, продуману композицію. Кожне каблучка в такій колекції має не лише візуальну унікальність, а й концептуальну функцію – разом вони розкривають єдину тему, передають загальну ідею, доповнюють одне одного і взаємодіють у просторі образу.

У цій колекції центральною темою стала руйнація як форма – емоційна, матеріальна, символічна. Всі каблучки не просто подібні за стилістикою – вони створюють візуальний діалог між собою. Деякі з них більш агресивні, з колючими або масивними елементами, інші – врівноважені й геометричні. Таким чином формується динаміка, що дозволяє носити прикраси як поодиночі, так і у комбінації.

Композиційна побудова враховує кілька важливих факторів:

- порядок візуального сприйняття – що кидається в очі першим, що працює як акцент;
- варіативність форм – круглі, квадратні, ламані, із повторюваними деталями;
- ритм і баланс – поєднання фактурного та гладкого, масивного й витонченого;
- єдність образу – загальний настрій, відчуття бруталності, конструктивізму, міської архітекτονіки;

Цей етап роботи – логічне завершення попередніх досліджень: після формування концепції, створення ескізів і виготовлення прикрас настає момент, коли важливо побачити їх не як п'ять окремих об'єктів, а як єдину дизайнерську колекцію.

Перша каблучка вирізняється найбільш конструктивістським і «архітектурним» виглядом. Вона має чітку геометричну форму – майже прямокутну – з яскраво вираженими металевими краями, що нагадують будівельний фрагмент або уламок механізму. Візуально каблучка нагадує деталь з індустріальної зони або частину бетонного блоку з болтами, які ніби утримують його цілісність.

Композиційні особливості:

- форма: масивна, геометрично чітка, жорстка;
- акценти: чотири металевих болти, які виступають у ролі візуальних «заклепок», посилюють ідею грубої промислової міцності;
- фактура: змішана – гладко відполіровані грані контрастують з нерівними, ніби зруйнованими поверхнями;
- баланс: відчувається симетрія по вертикальній осі, що додає впорядкованості, незважаючи на «зламану» естетику;

Фор-ескіз та ескіз першої каблучки намальований у програмі procreate (рис 2.3).

Цей перстень – умовно «перший камінь» у фундаменті колекції. Він закладає загальний настрій: міцність, грубість, візуальний шум і в той же час – логіка, конструкція, порядок. Саме ця каблучка найкраще ілюструє образ людської сили, що залишається навіть у межах руйнації. Каблучка має масивність, але завдяки симетрії та чіткій формі добре підходить для повсякденного носіння. Воно легко поєднується з одягом у строгому або монохромному стилі. Через баланс пропорцій може слугувати центральним акцентом образу або бути базовим каблучком, навколо якого вибудовується композиція з інших прикрас.

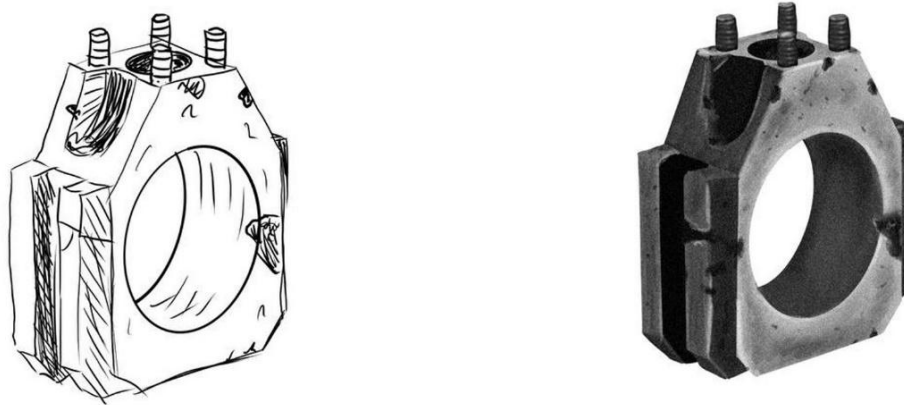

Рис. 2.3. Фор-ескіз та ескіз першої каблучки

Друга каблучка візуально сприймається як фрагмент об'єкта, що був частиною конструкції. Вона має чітку геометричну форму з відносно гладкими краями, але водночас – агресивно вираженою верхньою частиною, де два великі болти «утримують» форму разом. Виріб нагадує стіни які тримаються на арматур внаслідок руйнації.

Композиційні особливості:

- форма: компактна, але масивна, з явно вираженим верхом, який візуально тисне на основу каблучки;

- акценти: чотири арматури розташовані у верхній частині – ключовий візуальний акцент і метафора з'єднання уламків;
- фактура: нерівномірна, із заглибленнями, потертостями та фактурою бетону. На контрасті з гвинтами, що мають чистіші контури, це створює відчуття поєднання старого та нового;
- баланс: домінує верхня частина перстня, тому загальний баланс зміщений вгору. Це надає виробу відчуття внутрішньої напруги й важкості;

Фор-ескіз та ескіз другої каблучки намальований у програмі procreate (рис 2.4).

Ця каблучка символізує процес утримання цілісності – як фізичної, так і ментальної. Вона передає стан, коли щось було зламане, але зібране знову – грубо, відкрито, без спроб приховати розломи. Саме тому вона є важливою ланкою в загальній композиції колекції – вона не закладає основу, як перше каблучка, але продовжує її, вводячи тему спроб фіксації, збереження уламків. Каблучка має сильну присутність, але не таку агресивну за формою, як інші моделі. Воно добре працює як частина ансамблю або як самостійний об'єкт. Її конструкція дозволяє поєднувати його з формальним одягом, особливо – з костюмом, підкреслюючи жорсткість ліній, силу образу та індивідуальність.

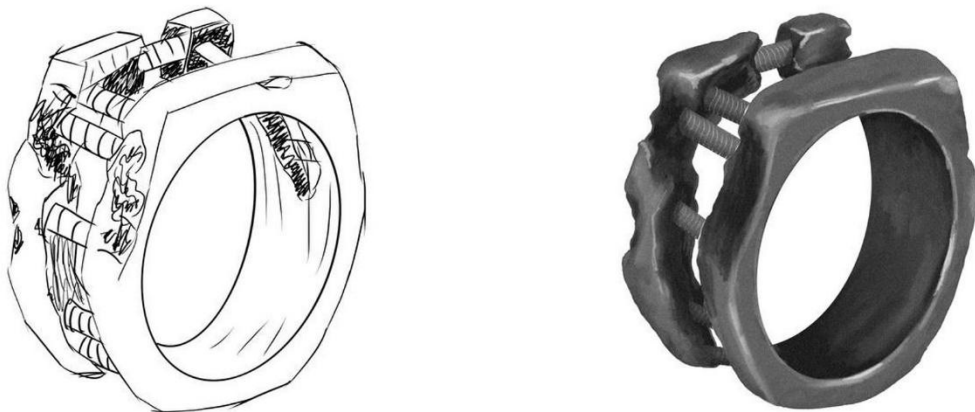

Рис. 2.4. Фор-ескіз та ескіз другої каблучки

Третя каблучка має найбільш символічну та асоціативну форму в колекції. Її конструкція ніби складається з перехрещених фрагментів арматури або грубих уламків, що формують схематичну фігуру хреста. Це не релігійний символ, а радше знак напруги, перетину, внутрішнього конфлікту. Каблучка виглядає як артефакт – предмет, витягнутий із землі, у якому одночасно присутня пам'ять, метал, сліди часу та форма.

Композиційні особливості:

- форма: перехрестя двох об'ємів – умовно горизонтального і вертикального. Така конструкція надає перстню стабільності, але з «хрестоподібною» напругою;
- акценти: центральне місце, де перетинаються дві «балки», виступає як точка емоційної концентрації; сама композиція – статична, але не байдужа, вона «говорить»;
- фактура: щільна, важка, з численними шрамами, вибоїнами, тріщинами. Поверхня здається вивітреною, потертою, ніби предмет пролежав у землі довгі роки;
- баланс: завдяки симетрії хрестовини – форма читається як врівноважена, хоча матеріально виглядає грубою й важкою.

Фор-ескіз та ескіз третьої каблучки намальований у програмі procreate (рис 2.5).

Ця каблучка – знак пам'яті. Вона фіксує момент, коли з уламків і бруду з'являється форма, яка щось означає. Це може бути алегорія жертви, сили, болю чи надії. Вона ніби стоїть на перетині між минулим і теперішнім, між землею й металом, між руйнацією та відновленням. Незважаючи на грубість, каблучка досить компактна і зручна. Вона чудово працює як центральний акцент у композиції образу. Її матеріальна щільність, форма й «історичний» характер роблять її придатним для глибоких, концептуальних стилізацій – як у мистецькому, так і в повсякденному середовищі.

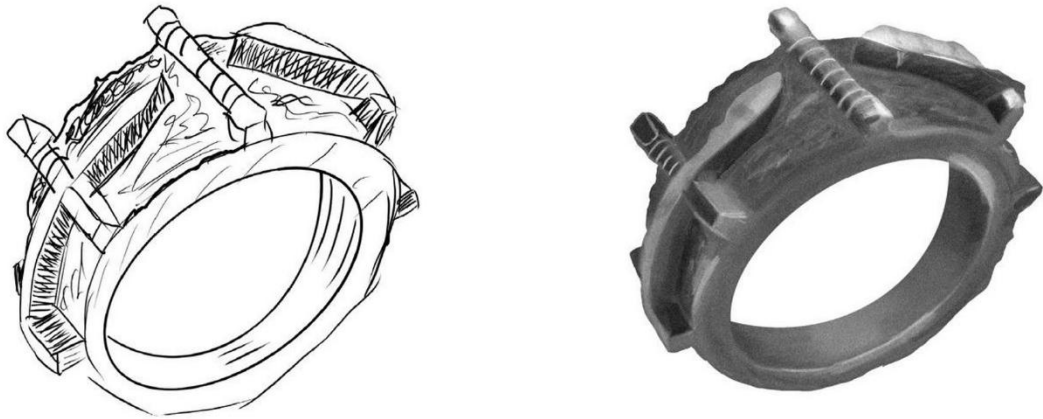

Рис. 2.5. Фор-ескіз та ескіз третьої каблучки

Четверта каблучка – це асиметрична, пластично складна форма, що нагадує уламок бетонної конструкції з арматурою, яка проривається крізь верхню площину. Візуально каблучка виглядає як фрагмент після вибуху або обвалу, де залишки внутрішньої структури стали видимими. Верхня частина виробу хаотично вкрита вертикальними виступами, схожими на обрізки арматури – вони не рівні, не повторюються, і саме це створює образ «випадкової» сили.

Композиційні особливості:

- форма: основа перстня – округла, а верхня частина – ламана, нерівна, з вільно розкиданими металевими виступами;
- акценти: хаотичні вертикальні шипи/прутки у верхній зоні – ніби арматура, що проривається назовні крізь уламки бетону;
- фактура: шорстка, рвана, з глибинами, сколами, порами – відчуття обгорілої або зруйнованої поверхні, яка не була оброблена;
- баланс: візуальна вага зосереджена вгорі, що створює ефект «переваження» – каблучка ніби важке зверху й легше знизу. Це підсилює враження нестабільності;

Фор-ескіз та ескіз четвертої каблучки намальований у procreate (рис 2.6).

Ця каблучка – про сплеск, вибух, момент прориву. Її форма говорить не лише про наслідки руйнації, а й про силу, яка проривається назовні. Це момент, коли те, що було приховано всередині, стає видимим. Вона читається як символ напруги, внутрішньої сили, яка не може більше залишатись всередині. Каблучка має сильну скульптурну присутність. Через виражені виступи у верхній частині вона краще підходить для фото, перформансів, публічних подій. Завдяки асиметрії добре поєднується з костюмами, що мають складну лінійну побудову – наприклад, асиметричні лацкани, широкі плечі або чіткі вертикалі.

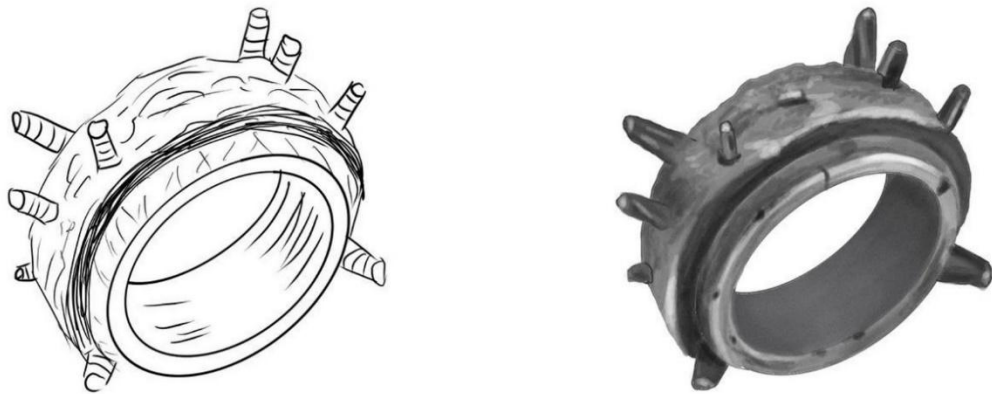

Рис. 2.6. Фор-ескіз та ескіз четвертої каблучки

П'ята каблучка – це найспокійніша, але водночас найконцентрованіша форма колекції. Вона має щільний, цілісний об'єм з вираженою горизонтальною структурою – ніби уламок бетону, через який проходить дві паралельні арматури. Виріб виглядає лаконічно, майже монолітно, з чіткими краями, приглушеною фактурою і відчутною вагою. Цей перстень не кричить – він тисне.

Композиційні особливості:

- форма: масивна, обтічна, без гострих виступів, з об'ємом, що трохи звужується донизу. У верхній частині – дві паралельні горизонтальні відрізки арматури;

- акценти: головний акцент – саме ці паралельні «стрижні», які зчитуються як фіксація, фрагмент опору або стискання. Вони додають каблучці характер «замкненості» й контролю;
- фактура: відносно гладка, приглушена, з легкими вм'ятинами та потертостями. Є ефект зношеності, але не руйнації – радше стабільного сліду часу;
- баланс: форма врівноважена – симетрія по горизонталі і компактність роблять каблучку візуально «зібраним». Воно виглядає завершеним, ніби фінальна крапка;

Фор-ескіз та ескіз п'ятої каблучки намальований у програмі procreate (рис 2.7).

Ця каблучка – момент зупинки, стабілізації. Після хаотичних форм, деформацій, зламаних структур і розривів – ця прикраса виглядає, як відповідь: форма, яка утрималася. Вона зібрала в собі енергію попередніх об'єктів і стишила її, залишивши тільки каркас. Цей перстень можна трактувати як компресію болю, або як спробу стримати тиск. Завдяки гладким краям і обтічній формі каблучка комфортна для повсякденного носіння. Вона менш агресивна за візуальним характером, але зберігає глибину й виразність. Добре поєднується з простим одягом і стриманими костюмами, працює як тиха, але потужна присутність.

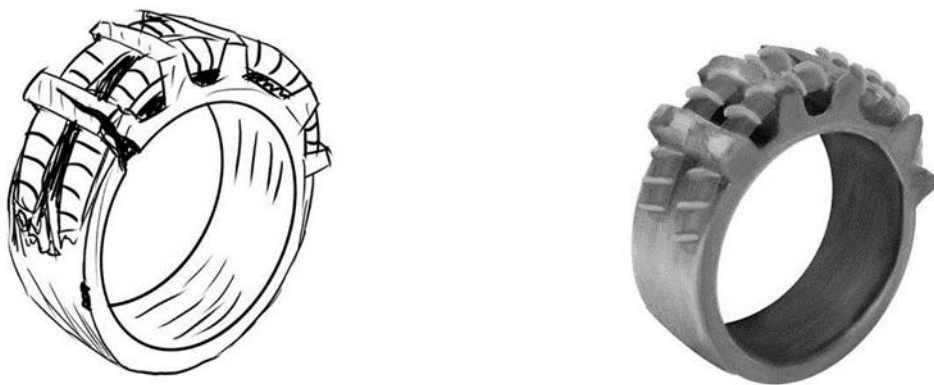

Рис. 2.7. Фор-ескіз та ескіз п'ятої каблучки

Кожна з п'яти каблучок у колекції несе у собі окрему пластичну ідею, але разом вони формують цілісну візуальну систему. Через варіації фактури, форми, асиметрії та символіки вироби створюють ритм – від стабільного до зруйнованого, від конструкції до хаосу, від напруги до стишення. Колекція зберігає єдність завдяки спільній матеріальності, масштабності й емоційній напрузі, але водночас дозволяє носити кожну каблучку як окремий арт-об'єкт. Така побудова дає можливість гнучко взаємодіяти з прикрасами в образах, адаптуючи їх до конкретного контексту – публічного чи особистого.

Висновки до другого розділу

У другому розділі розроблено основні елементи колекції авторських прикрас до чоловічого костюма в авангардному стилі. Визначено цільового споживача – творчу, незалежну особистість із нестандартним мисленням, що прагне самовираження через зовнішній вигляд. Розробка колекції базується на концептуальному підході, де прикраси відіграють не лише естетичну, але й комунікативну функцію.

Сформульовано призначення прикрас як частини сучасного авангардного образу: в умовах публічної презентації та особистого використання вони виступають засобом передачі емоцій, ідеї, ідентичності. Розглянуто основні функції прикрас – естетичну, смислову, стилістичну – та визначено формальні вимоги до кожного виробу в межах колекції.

Кільце обране як основна форма через його універсальність, компактність, символічну глибину та здатність взаємодіяти з тілом. Ескізи виробів були створені на основі реального візуального джерела – архітектурних уламків і фрагментів індустріального середовища – що надало колекції характеру, ваги та виразності. Завдяки цьому колекція має потенціал стати не просто доповненням до костюма, а повноцінним візуальним і смисловим елементом образу.

РОЗДІЛ 3

РЕАЛІЗАЦІЯ ДИЗАЙН-ПРОЄКТУ

3.1 Вибір матеріалів і технологій виготовлення

Для створення колекції концептуальних прикрас було обрано стерлінгове срібло – сплав 925 проби, що складається з 92,5% чистого срібла і 7,5% інших металів, найчастіше міді. Такий склад забезпечує баланс між естетикою дорогоцінного металу і практичними характеристиками, необхідними для повсякденного носіння та тривалої експлуатації [33, 38].

Срібло має глибокий символічний зміст: його часто асоціюють із чистотою, стабільністю, міцністю. У нашому випадку вибір цього матеріалу також зумовлений візуальними і тактильними властивостями, що добре поєднуються з естетикою бруталізму, руйнації й недосконалості [31].

Переваги срібла для авторських прикрас:

- срібло дозволяє точно відтворити складну фактуру: тріщини, нерівності, вм'ятини. Це важливо для передачі ефекту зруйнованих конструкцій та арматури, що надихнули на створення колекції;
- матеріал легко поєднує полірування до блиску з глибоким затемненням у заглибленнях – це дозволяє підсилити рельєф і композиційну драматичність форми;
- срібло має комфортну вагу і приємну температуру при дотику, що позитивно впливає на відчуття від носіння прикраси;
- срібні прикраси органічно поєднуються як із повсякденним одягом, так і з креативними чоловічими костюмами у стилі авангарду;
- можливість окислення (оксидування) дозволяє створювати ефект старіння або підкреслювати окремі деталі, що має велике значення для концепту колекції [37];

Створення авторських каблучок у рамках даної колекції вимагало залучення як цифрових, так і традиційних ювелірних технік. Особлива увага

приділялась передачі концепції через форму, текстуру й обробку матеріалу – саме тому було обрано комбінований підхід, який дозволив поєднати точність 3D-моделювання з виразністю ручної обробки.

Процес виготовлення розпочинається з цифрових ескізів, створених на графічному планшеті. Потім вони переносяться у середовище 3D-моделювання, наприклад у Blender. Це дозволяє:

- точно задати пропорції та об'ємні деформації;
- змоделювати відколи, фактури, нерівності, які важко досягти вручну;
- протестувати виріб на пальці віртуально – ще до фізичного втілення;

Після завершення моделі її друкують у воску за допомогою 3D-принтера, що забезпечує найвищу точність для ювелірного лиття [10].

Лиття за втраченим воском є класичним у ювелірному мистецтві:

- воскову модель закріплюють у формі з гіпсу;
- потім її виплавляють у печі, залишаючи порожнину;
- у форму заливають розплавлене срібло;
- після застигання форму розбивають, а виріб витягують і очищають;

Ця технологія ідеально передає фактурні поверхні та складну архітектоніку каблучки, залишаючи у металі кожну деталь, задану у моделі.

Після лиття прикраси проходять кілька етапів фінішної обробки [8]:

- Видалення литникових систем та грубе шліфування;
- Полірування внутрішньої частини кільця для комфорту при носінні;
- Збереження грубих текстур на зовнішній частині, які були частиною задуму;
- Оксидування (чорніння) срібла – для акцентування тріщин і рельєфу;

- Легке фінальне полірування – для створення контрасту між блиском і матовістю.

У дизайні цієї колекції матеріал є не просто носієм форми – він виступає повноцінним виразником концепції. Срібло використано не заради класичної краси чи блиску, а для передачі естетики руйнації, сили та недосконалості, натхненної образом зруйнованих будівель, арматури, уламків бетону – як прямої асоціації з темою війни та урбаністичного тла.

Матеріал не маскує недоліки, а навпаки – підкреслює їх як ключову естетику: відпливи, асиметрія, груба фактура тут є не дефектами, а частиною образу. Це відповідає духу авангардного мислення, де краса – не обов'язково гармонійна.

Форма і поверхня каблучок формують особливий тактильний досвід:

- шорсткість або різка грань викликає відчуття зіткнення з чимось «неприємним», що змушує задуматись;
- важкість і температура срібла створюють відчуття вагомості, об'єму і присутності;
- темні заглиблення та поліровані виступи додають глибини образу, створюючи драматичну гру світла.

Матеріал прикрас відсилає до тих самих ідей, що й чоловічий костюм у стилі авангарду:

- асиметрія, незвичний ритм форм;
- промислові алюзії – болти, конструкції, метал;
- темна палітра, відсутність «декоративної краси» у звичному сенсі;

Саме завдяки використанню срібла вдається зберегти суміш концептуальної чистоти та жорсткої матеріальності, що є фундаментом усього дизайнерського задуму.

Вибір матеріалу й технологій у цій колекції став одним із ключових моментів, що визначив її характер. Срібло дало можливість втілити ідеї масивності, архітектоніки та недосконалості, а також працювати з глибокою фактурою, контрастом світла й тіні. Використання сучасних інструментів

моделювання й класичних методів лиття дозволило досягти високої точності, не втрачаючи ручної індивідуальності виробу.

У результаті прикраси зберігають внутрішню напругу між хаосом і порядком, між концептом і ремеслом – і саме в цьому полягає їхня сила.

3.2 Процес виготовлення моделей колекції

Початковий етап створення прикрас – це не просто технічний процес, а формування образу, що поєднує в собі емоційний досвід, естетичне бачення і рефлексію на соціальний контекст. Натхненням для колекції стали зруйновані будівлі, оголена арматура, уламки бетону – сліди війни, урбаністичної тривожності, постіндустріального пейзажу.

Першим кроком стала побудова візуального архіву з референсів:

- фотографії зруйнованих будівель України;
- знімки бетону, арматури, вибоїн, слідів часу;
- приклади концептуальної архітектури та індустріального бруталізму;
- роботи дизайнерів, які працюють з формами руйнування (Rick Owens, Martin Margiela, Bidjan Saberi);

Ці образи фільтрувались через особисте бачення, і на їхній основі почався етап ескізування.

Для створення ескізів використовувався графічний планшет (iPad) зі стилусом. Це дозволяло одразу працювати в цифровому форматі, змінювати пропорції, додавати шар фактури, грати з об'ємом. Кожна каблучка проектувалася окремо, як індивідуальна мікроскульптура. У центрі уваги були:

- асиметрія та нестандартний контур;
- рвані краї, які імітують розломи;
- виступаючі елементи – алюзії на арматуру чи уламки;

Особливістю стало те, що кожна форма мала під собою зорову або матеріальну основу з реального середовища.

Далі ескізи переносилися у 3D-середовище Blender. Це дозволило:

- точно задати масштаб, пропорції і товщину каблучки;
- протестувати посадку на палець;
- створити поверхню, яка виглядає випадково пошкодженою, але фактично продумана до дрібниць;
- передбачити деформацію об'єму, його баланс та зручність у використанні;

У процесі моделювання зберігались такі ключові принципи:

- відсутність симетрії – жодна каблучка не має однакових граней;
- груба геометрія – ніби виріб створено з уламку;
- щільність деталей – щоб при литті збереглись навіть мікрорельєфи;

Цей етап став основою всієї колекції: саме тут було закладено форму, ритм і загальну мову прикрас. 3D-моделювання дозволило перевести емоцію у структуру, а ескіз – у конструкцію.

Після завершення етапу цифрового моделювання у Blender, кожна з п'яти моделей каблучок була підготовлена для виготовлення воскового прототипу. Цей етап критично важливий у ювелірному литті, адже саме воскова модель служить основою для створення форми, в яку згодом заливається метал.

Для виготовлення моделей використовувався ювелірний 3D-принтер, що друкує із спеціального воскоподібного фотополімеру. Він дозволяє відтворити найменші деталі – до 0,025 мм, що є необхідним для передачі текстур, тріщин, «відколів» та інших фактур, які є частиною задуму. Переваги цього способу:

- точність – навіть найдрібніші рельєфи зберігаються при литті;
- економія часу – не потрібно створювати моделі вручну;
- контроль якості – одразу видно помилки форми до заливки металу;

- універсальність – можна створювати порожнисті, суцільні чи складні форми;

Перед тим як перейти до наступного етапу, кожна воскова модель перевірялась на:

- наявність підтримуючих конструкцій (для збереження під час випалу);
- відповідність розміру пальця;
- товщину стінок – щоб уникнути поломок у формі;
- баланс форми – чи не завалюється конструкція набік;

Особливої уваги потребували частини, що імітували уламки арматури – вони виступали з основної частини перстня, тому важливо було переконатися, що вони не відламаються в процесі заливки.

Усі п'ять моделей пройшли підготовку з першого разу, без потреби перероблення, що свідчить про точність цифрового моделювання та ретельне опрацювання форми.

Воскові прототипи – це не просто технічний етап, а перша фізична зустріч з формою, її перевірка у матеріалі. Усі недосконалості, що залишились, були навмисними і стали частиною фінального образу.

Лиття за втраченим воском – це технологія, яка має тисячолітню історію, однак не втрачає актуальності й сьогодні. Завдяки своїй універсальності та високій точності, вона широко використовується у виготовленні як класичних, так і експериментальних дизайнерських прикрас [11].

Цей метод передбачає створення деталізованої воскової моделі майбутнього виробу. Далі модель покривається вогнетривкою масою (гіпсовою або на основі силікону), яка після затвердіння утворює форму з точним рельєфом виробу. Віск випалюється, і у порожнину заливають розплавлене срібло.

Першим і надзвичайно важливим етапом у процесі виготовлення каблучки методом лиття за втраченим воском стало створення її моделі у цифровому вигляді. Зважаючи на складність форми, що передбачає

багатошаровість, асиметрію, імітацію уламків бетону та виступаючої арматури, традиційне ліплення з воску було би надто неточним та трудомістким. Саме тому було прийнято рішення використати сучасні технології – зокрема, 3D-моделювання та 3D-друк із литтєвого фотополімеру.

Проектування каблучки здійснювалося у спеціалізованому 3D-редакторі Blender (рис 3.1), що дозволяє з високою точністю працювати з органічними формами, деформаціями поверхні, пористими елементами та фактурами. Модель була ретельно опрацьована в цифровому середовищі, де враховувались не лише художні аспекти (виразність образу, порушення симетрії, балансування фактур), але й технологічні вимоги – товщина стінок, можливість створення порожнин, усадка металу після заливки тощо.

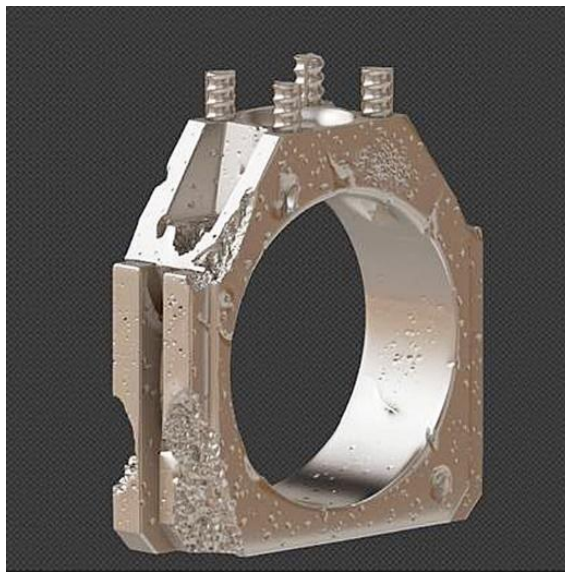

Рис. 3.1. Каблучка у 3D-редакторі Blender

Для друку використовувався 3D-принтер SLA-типу Formlabs, який працює на основі лазерного затвердіння фотополімерної смоли. Сам процес друку тривав декілька годин [6].

Після завершення друку модель проходила стадію ультрафіолетового затвердіння у камері постобробки. Це дозволяло стабілізувати форму, забезпечити остаточну жорсткість і мінімізувати деформацію при подальшій роботі. Отримана воскова (технічно – фотополімерна) модель мала високу

точність, чітко відтворені тріщини, хаотичні виступи та мікротекстури, що неможливо досягти вручну.

Після завершення створення воскової моделі каблучки (рис 3.2), наступним важливим кроком стало її підготування до лиття, що включає закріплення до ливникової системи та формування литтєвої опоки за допомогою гіпсової маси.

Рис. 3.2. Воскові моделі каблучок

Отриману 3D-модель обережно відокремлювали від підтримок, залишених під час друку, після чого вручну доопрацьовували: прибирали надлишки матеріалу, згладжували дрібні нерівності або, навпаки, навмисно залишали дрібні дефекти як елемент естетики зруйнованості. Наступним кроком було приєднання моделі до воскової ливникової системи – спеціальної конструкції, яка забезпечує рівномірне наповнення порожнини опоки розплавленим металом.

Для цього використовували воскові палички (ливники), які розміщували під кутом до основи виробу, аби зменшити ризик утворення бульбашок повітря чи застоїв металу. Важливо було знайти правильну точку входу – таку, щоб ливник не пошкодив естетику прикраси після лиття, і водночас забезпечив безперешкодне наповнення металом усіх складних ділянок.

Готову конструкцію розміщували в металевому циліндрі – так званій опоці, яка слугувала формою для подальшого лиття. У посудину повільно заливали спеціальний гіпс для ювелірного лиття, що має дуже дрібну фракцію і здатен відтворювати навіть найменші деталі моделі. Процес гіпсування здійснювався у вакуумній камері для запобігання утворенню повітряних порожнин. Опоку залишали на декілька годин до повного тверднення.

Цей етап є надзвичайно важливим, оскільки саме гіпсова форма має зберегти всі мікродеталі з моделі: тріщини, текстури, виступаючі елементи – усе, що закладалося на першому етапі. Якість гіпсу, правильність пропорцій води до порошку, ретельність перемішування і вакуумування визначають успішність подальшого лиття.

Коли гіпс повністю застигав, опоку поміщали у випалювальну піч, де при температурі близько 700–800°C фотополімерна модель вигорала, залишаючи у гіпсі порожнину – точну копію початкової форми. Таким чином, створювалася порожнина, куди згодом буде залитий срібний сплав.

Після створення воскової моделі та її закріплення у опоці, розпочинається процес випалювання воску. Це відбувається у муфельній печі – поступове нагрівання сприяє повному видаленню воску з форми. Зазвичай процес проходить у кілька стадій із поступовим підвищенням температури до 700–750 °C [36, 39].

Важливо дотримуватися контрольованого режиму температури, щоб форма не тріснула, а залишки воску вигоріли повністю, не залишивши сажі або нальоту. Наприкінці утворюється порожнина, куди буде заливатися розплавлений метал.

Для лиття використовується срібло 925 проби, яке має оптимальний баланс міцності, пластичності та естетики. Його поміщають у тигель, розташований у литтєвій установці, де срібло нагрівається до температури близько 960–1000 °C.

Після досягнення потрібної температури форму виймають з печі й встановлюють у литтєвий механізм (наприклад, центробіжний пристрій). Під

дією обертання розплавлене срібло заливається в порожнину, яку раніше займала воскова модель, що дозволяє забезпечити:

- точне заповнення складних деталей;
- відсутність пустот;
- високу якість поверхні;

Після лиття форма охолоджується природним способом або у воді. Потім гіпс або інший формувальний матеріал розбивають, і виріб виймають. На цьому етапі можна побачити грубу форму прикраси, ще без остаточної обробки.

Після завершення процесу лиття срібна заготовка виймається з опоки. Вона ще має залишки ливникової системи – тонких каналів, по яких метал потрапляв до форми. Ці частини не входять до фінального дизайну, тому їх потрібно акуратно видалити.

Зазвичай спочатку прикраса охолоджується і очищується від залишків гіпсу або керамічної оболонки. Для цього заготовку можна помістити в ультразвукову ванну або використовувати механічне очищення – м'якою щіткою та водою.

Далі здійснюється видалення ливників – за допомогою ювелірного лобзика, твердосплавних борів або відрізних дисків. Потрібно діяти акуратно, аби не пошкодити основу виробу. Зрізані місця згодом піддаються додатковій обробці: спочатку – грубому шліфуванню, щоб зрівняти поверхню, а потім – тонкому доведенню (рис 3.3).

Цей етап є підготовчим до подальшого шліфування, і хоча сам по собі виглядає простим, саме тут важливо не втратити дрібні декоративні елементи, які були заплановані у 3D-моделі.

Шліфування – один із найважливіших етапів обробки ювелірного виробу, адже саме тут формується його фінальна фактура та готується основа для подальшої поліровки або патинування. Після видалення ливників поверхня каблучки, як правило, залишається нерівною, з подряпинами,

слідами від форми або обгоранням. Тому на цьому етапі важливо надати виробу чистоти ліній та бажаного візуального ефекту.

Рис. 3.1. Каблучка без ливників

Починається шліфування із грубозернистих шліфувальних кругів або наждачного паперу, поступово переходячи до дрібніших, залежно від бажаної якості поверхні. Особливу увагу приділяють зонам зі складним рельєфом – наприклад, виступаючим частинам «арматури» або декоративним заглибленням, які важко обробити машинкою, тому вони шліфуються вручну або бором.

Якщо за задумом частина поверхні має залишатися фактурною – наприклад, нагадувати уламок бетону або зруйновану поверхню, – її шліфують лише частково, щоб зберегти «сирій» вигляд. Водночас ті частини, що контактують зі шкірою, виводяться до максимально гладкого стану, щоби забезпечити комфортне носіння.

Цей етап також дозволяє ще раз оцінити форму каблучки, виявити можливі дефекти лиття або недоліки у пропорціях і за потреби незначно скоригувати їх.

Після шліфування виріб переходить до етапу полірування – процесу, що надає металу фінальний блиск або, навпаки, створює матову поверхню

залежно від естетичного задуму. У випадку з даною колекцією, більшість каблучок мають частково поліровані ділянки, що контрастують із грубими, навмисно «необробленими» фактурами. Такий прийом підкреслює концепцію руйнації та реконструкції: поліровані грані асоціюються з людським втручанням, свідомим контролем і намаганням впорядкувати хаос.

Полірування виконується пастами різної абразивності і полірувальними колами: спочатку твердими (щоб прибрати залишкові подряпини), а потім м'якими – для досягнення дзеркального блиску. Виріб закріплюється зручно в руці або в тримачі, полірується спершу грубою пастою, а потім – фінішною, що відповідає за блиск.

Окрему увагу приділяють важкодоступним місцям – між деталями арматури, у заглибленнях – які поліруються за допомогою борів із повстю або мікрощіток. Полірування внутрішньої частини каблучки є обов'язковим: вона має бути гладкою і приємною до тіла.

Фінішна обробка може включати також механічне матування – за допомогою металевих щіток або піскоструминного апарату, якщо потрібно надати виробу більшої текстурності або приглушити блиск. В деяких моделях також застосовується вибіркова обробка – наприклад, дзеркальний кант і матова серцевина каблучки. Цей етап завершує підготовку прикраси до подальшої хімічної обробки – чорніння.

Чорніння срібла – це процес створення декоративного темного покриття на поверхні виробу, який не тільки надає прикрасі естетичної глибини, але й допомагає підкреслити фактуру, рельєф та концептуальний зміст виробу. У даній колекції Чорніння застосовується точково: воно імітує сліди часу, забруднення, залишки сажі або іржі на уламках, що посилює асоціації з руйнацією [32].

Процес оксидування срібла полягає у хімічному впливі на поверхню срібного сплаву, зазвичай за допомогою розчину сірчистого калію або сучасних патинувальних засобів. Срібло покривається плівкою оксиду, яка

змінює колір поверхні на темно-сірий, синювато-чорний або навіть фіолетовий відтінок – залежно від часу витримки та температури.

У колекції перевага надається техніці вибіркового патинування: поверхню занурюють частково, або обробляють ватною паличкою, щоб підкреслити заглиблення, шви, структури, що імітують арматуру. Після патинування надлишок темного шару знімають із підвищених частин виробу – таким чином створюється виразний візуальний контраст між темними й блискучими зонами.

На цьому етапі відбувається фінальне доведення виробу до завершеного вигляду, підготовка до носіння, а також перевірка усіх функціональних та естетичних параметрів прикраси:

- очищення виробу від залишків обробних матеріалів, пилу та слідів паст. Для цього використовуються ультразвукові ванни або ручне промивання м'якими щітками з милом;
- перевірка внутрішньої поверхні перстня. Всі каблучки полірувались зсередини, щоби забезпечити комфорт при носінні. Особливо це важливо для масивних форм, які щільно прилягають до пальця – будь-яка шорсткість могла б викликати дискомфорт;
- перевірка міцності: виріб обережно тестується на відсутність тріщин, порожнин після лиття або деформацій. Це важливо для цілісного лиття, коли дрібна помилка у восковій моделі могла призвести до зниження якості кінцевого виробу;
- примірювання та зворотний зв'язок: перстні перевіряються на комфорт при носінні;

У фінальному варіанті жодна з каблучок не потребувало додаткового монтажу елементів – вони були цільно відлиті, тож після обробки та патинування виріб був готовий до використання (рис 3.4).

Рис. 3.4. Каблучка готова для використання

Усі вироби колекції були створені за єдиною технологічною логікою – методом втратного воску з подальшим фінішним патинуванням та поліруванням.

Висновки до третього розділу

На основі концепції колекції визначено доцільність використання срібла 925 проби як основного матеріалу для виготовлення прикрас. Його фізико-хімічні властивості, естетичний вигляд та зручність у роботі ідеально відповідають вимогам до дизайнерських виробів з глибоким змістовим навантаженням.

Досліджено основні технологічні методи виготовлення ювелірних виробів, зокрема – техніку лиття за моделями, що виплавляються. Обрано саме цю техніку, оскільки вона дозволяє точно передати задуману форму, фактуру руйнації та деталізацію, характерну для колекції.

Здійснено огляд додаткових технологічних етапів: створення воскових моделей, виготовлення опок, плавлення та заливання металу, охолодження, видалення залишків форми, шліфування, патинування і фінальна поліровка. Кожен з етапів має ключове значення для досягнення естетичного та якісного результату.

Визначено, що поєднання традиційних і сучасних методів дає змогу створити інноваційні вироби, які водночас зберігають автентичність та оригінальність авторської ідеї.

В процесі реалізації було сформовано загальну технологічну послідовність виготовлення каблучок, яка охоплює всі ключові етапи – від 3D-моделювання до обробки поверхонь і підготовки виробів до експлуатації.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

1. У процесі виконання кваліфікаційної роботи було комплексно опрацьовано тему створення колекції авторських прикрас для чоловічого костюма в авангардному стилі. Робота об'єднує теоретичні дослідження, аналітичний огляд, формування творчої концепції та практичну реалізацію дизайнерського задуму.

2. Проведено ґрунтовний аналіз особливостей авангардного стилю, його провідних дизайнерів та характерних рис. Це дозволило глибше зрозуміти візуальну мову, до якої апелює обрана концепція.

3. Визначено портрет цільового споживача – молодій особистості з яскраво вираженим почуттям індивідуальності, схильністю до самовираження через естетику, що виходить за межі традиційного.

4. Сформовано концепцію колекції, натхненну естетикою руйнування, залишеними арматурами та обломками – як метафора стійкості, внутрішньої сили та краси, що народжується у межах хаосу.

5. Обґрунтовано вибір срібла як основного матеріалу для виготовлення прикрас, а також охарактеризовано технологічні етапи – від створення ескізів і 3D-моделей до лиття, шліфування, патинування та фінальної обробки.

6. Розроблено п'ять індивідуальних моделей каблучок, кожна з яких є не лише прикрасою, а й візуальним повідомленням – продуманим у контексті композиції, символіки та функціональності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Architectonic jewellery. *Wikipedia*. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Architectonic_jewellery (дата звернення: 08.05.2025).
2. Comme des Garçons Jewelry Archive. *Grailed*. URL: <https://www.grailed.com/shop/-kFUGM5JBQ> (дата звернення: 06.05.2025).
3. Elements of Design for Clothing and Textiles. *Utah State University Extension*. URL: <https://extension.usu.edu/research/elements-of-design> (дата звернення: 08.05.2025).
4. Exploring Avant-Garde Fashion: A Journey into Innovation and Creativity. *AI Garden Planner*. URL: <https://aigardenplanner.com/blog/post/exploring-avant-garde-fashion-a-journey-into-innovation-and-creativity-1473> (дата звернення: 06.05.2025).
5. Fashion and Art – Chapter 4: Margiela and the Deconstruction of Fashion. *Bloomsbury Collections*. URL: <https://www.bloomsburycollections.com/monograph-detail?docid=b-9781350986312&tocid=b-9781350986312-chapter4> (дата звернення: 06.05.2025).
6. Formlabs. Jewelry Industry Solutions – <https://formlabs.com/global/industries/jewelry/> (дата звернення: 30.05.2025).
7. How to create THE outfit: The art of combining and wearing jewelry. *HelloMoon-Shop*. URL: <https://www.hellomoon-shop.com/en/module-blog?id=30> (дата звернення: 08.05.2025).
8. How To Get A Good Finish On Your Jewellery. *Kernowcraft*. URL: <https://www.kernowcraft.com/jewellery-making-tips/texturing-patina-finishing-advice/how-to-get-a-good-finish-on-your-jewellery> (дата звернення: 10.05.2025).
9. Issey Miyake. *Wikipedia*. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Issey_Miyake (дата звернення: 06.05.2025).
10. Jewelry 3D Printing Solutions. *Formlabs*. URL: <https://formlabs.com/global/industries/jewelry/?srsltid=AfmBOoq0wV5m0dZHW>

[4riUvv2_XE0lcQo7ZnBH_XuRkHoeOT86mZdRvfR](#) (дата звернення: 10.05.2025).

11. Lost-wax casting. Wikipedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Lost-wax_casting (дата звернення: 30.05.2025).

12. Maison Margiela Designer Profile. *Grailed*. URL: <https://www.grailed.com/designers/maison-margiela> (дата звернення: 06.05.2025).

13. Marjorie Schick. *Wikipedia*. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Marjorie_Schick (дата звернення: 06.05.2025).

14. Martin Margiela. *Wikipedia*. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Martin_Margiela (дата звернення: 06.05.2025).

15. Men's Jewelry Trends for Fall/Winter 2024-25. *Nomination*. URL: <https://www.nomination.com/world/blog/men-jewelry-trends-fall-winter-2024-25-latest-collections/> (дата звернення: 06.05.2025).

16. Pleats Please Collection. *Issey Miyake*. URL: https://eu.isseymiyake.com/collections/pleatsplease?filter.p.tag=SHORTCOLOUR%7Cblack&page=1&sort_by=manual (дата звернення: 28.04.2025).

17. Rei Kawakubo / Comme des Garçons: Art of the In-Between. *The Metropolitan Museum of Art*. URL: <https://www.metmuseum.org/exhibitions/listings/2017/rei-kawakubo> (дата звернення: 28.04.2025).

18. Rick Owens Profile. *The Business of Fashion*. URL: <https://www.businessoffashion.com/community/people/rick-owens> (дата звернення: 28.04.2025).

19. Rick Owens Rings Collection. *Grailed*. URL: <https://www.grailed.com/shop/bJlXINt2kw> (дата звернення: 06.05.2025).

20. Su P. Analyse the Connection between Jewelry Design and Consumers. *Journal of Education, Humanities and Social Sciences*. 2024. 30. P: 111-116. <https://doi.org/10.54097/5j122j64>

21. The Birth of Avant-Garde. *Prints and Fine Art*. URL: <https://www.printsandfineart.com/be-inspired/artist-in-focus/the-birth-of-avant-garde> (дата звернення: 06.05.2025).
22. The Impact of Avant-Garde Style on Shoe Fashion. *ShoesMag*. URL: <https://www.shoesmag.com.tr/en/blog/detail/the-impact-of-avant-garde-style-on-shoe-fashion> (дата звернення: 06.05.2025).
23. Ukraine ruins. *Shutterstock*. URL: <https://www.shutterstock.com/search/ukraine-ruins> (дата звернення: 30.04.2025).
24. Wabi-sabi. *Wikipedia*. URL: <https://en.wikipedia.org/wiki/Wabi-sabi> (дата звернення: 06.05.2025).
25. What is Avant-Garde? Meaning and Definition. *Eigensinnig Wien*. URL: <https://eigensinnig-wien.com/en/blogs/magazin/what-is-avant-garde-meaning-and-definition> (дата звернення: 06.05.2025).
26. Yohji Yamamoto Jewelry & Watches. *Grailed*. URL: <https://www.grailed.com/designers/yohji-yamamoto/jewelry-watches> (дата звернення: 06.05.2025).
27. Yohji Yamamoto. *Vogue*. URL: <https://www.vogue.com/fashion-shows/designer/yohji-yamamoto> (дата звернення: 28.04.2025).
28. Авангардизм. *Wikipedia*. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Авангардизм> (дата звернення: 06.05.2025).
29. Пашкевич К. Л., Герасименко О. Д., Єжова О. В., Шмагало Р. Т., Люклян Н. Р. Українська естетика в дизайні сучасних ювелірних виробів. *Art and Design*. 2023. №1(21). С. 143–156.
30. Pashkevich K., Liu J., Kolosnichenko O., Yezhova O., Gerasymenko O. The Use of Decorative Trim in Clothing Collections of Designers from Around the World. *New Design Ideas*. 2022. Vol. 6. №3. P. 273-284.
31. Дизайнерські срібні прикраси: актуально, стильно, розкішно. *Yuriv.ua*. URL: <https://yuriv.ua/ua/dizajnerskie-serebryanye-ukrasheniya> (дата звернення: 10.05.2025).

32. Шмагало Р. Енциклопедія художнього металу. Том I. Світовий та український художній метал. Класифікація, термінологія, стилістика, експертиза. Львів: Априорі, 2015. 419 с.

33. Шмагало Р. Енциклопедія художнього металу. Том II. Художній метал України XX - поч. XXI ст. Львів: Априорі, 2015. 273 с.

34. Мартін Маржела: своїми словами. MEGOGO. URL: <https://megogo.net/ua/view/13339715-martin-marzhela-svo-mi-slovami.html> (дата звернення: 06.05.2025).

35. Модернізм та його течії: авангардизм, експресіонізм, імпресіонізм. *Світова література (Jimdo)*. URL: <https://worldlit.jimdofree.com/література-кінця-хіх-ст-хх-ст/1-зрушення-в-поезії-сер-ії-пол-19-ст-символізм/1-модернізм-та-його-течії-авангардизм-експресіонізм-імпресіонізм-імажизм-естетизм-символізм/> (дата звернення: 06.05.2025).

36. Муфельні печі: пристрій, характеристики і призначення. Аналіт Прилад. URL: <https://analit-pribor.com.ua/uk/developments/mufelni-pechi-prystrij-harakterystyky-i-pryznachennya/> (дата звернення: 29.05.2025).

37. Оксидоване срібло: догляд. Slashdotdash.ua. URL: [https://slashdotdash.ua/pages/oxydized-care#:~:text=Оксидування%20срібла%20\(чорніння\)%20-%20це,яка%20складається%20з%20оксиду%20срібла.](https://slashdotdash.ua/pages/oxydized-care#:~:text=Оксидування%20срібла%20(чорніння)%20-%20це,яка%20складається%20з%20оксиду%20срібла.) (дата звернення: 10.05.2025).

38. Срібло. Wikipedia. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Срібло> (дата звернення: 10.05.2025).

39. Технологія лиття за моделями, що виплавляються: плюси і мінуси. Techtronic. URL: <https://techtronic.com.ua/tecnologiya-littya-za-modelyami-shho-viplavlyayutsya-plyusi-i-minusi/> (дата звернення: 29.05.2025).

40. Герасименко О. Д., Чупріна Н. В., Давиденко І. В., Чуботіна І. М., Хоменко В. К., Кудревський М. А. Апсайклінг та мінімалізм як модні тренди помірного споживання продуктів моди. *Art and Design*. 2023. № 3 (23). С. 101-120.

41. Корякіна А. А., Пашкевич К. Л., Герасименко О. Д., Чень Чень. Sustainable fashion в творчості українських та закордонних брендів одягу. *Теорія та практика дизайну. Культура і мистецтво*. 2024. № 2(32). С. 94–106.

42. Pashkevych K.L., Yezhova O.V., Gerasymenko O.D., Protsyk B.O., Kolosnichenko M.V. Ecological design of underwear: Technological and educational approaches. *Man-Made Textiles in India*. 2024. 52(2). P. 65–74.

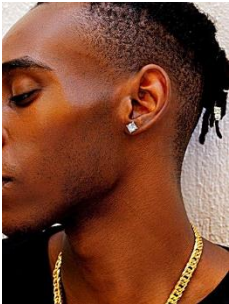
ДОДАТКИ
ДОДАТОК А

Таблиця А.1.

Порівняння традиційних і авангардних аксесуарів

Тип аксесуара	Традиційне виконання	Авангардна інтерпретація
Каблучка	Просте, гладке, золото або срібло 	Великі форми, асиметрія, змішані матеріали, а Rick Owens custom ring
Браслет	Метал або шкіра, одинарний 	Багатошаровий, об'ємний, іноді концептуальний, б Raf Simons SS23 Runway Vampire Fang Cuff

Продовження табл. А.1.

Ланцюг	Стриманий, під комір 	Масивний, зовні, у декілька ярусів, в Rick Owens SS20 Pentagram Choker Necklace
Сережки	Маленький пусет 	Асиметрична, довга, художня форма, г Raf Simons Kissing Skeletons Drop Earring

ДОДАТОК Б

Рис.Б.1 Ескіз першої каблучки

Рис.Б.2 Ескіз другої каблучки

Рис.Б.3 Ескіз третьої каблучки

Рис.Б.4 Ескіз четвертої каблучки

Рис.Б.5 Ескіз п'ятої каблучки

Рис.Б.6 Ескіз шостої каблучки

Рис.Б.7 Ескіз сьомої каблучки

Рис.Б.8 Ескіз восьмої каблучки

Рис.Б.9 Ескіз дев'ятої каблучки

Рис.Б.10 Ескіз десятої каблучки

ДОДАТОК В

Рис.В.1 Готовий виріб із колекції

Рис.В.2 Готовий виріб із колекції

ДОДАТОК Г

Рис.Б.1 Готовий виріб із колекції на руці

Рис.Б.2 Готовий виріб із колекції на руці